

ΤΟ ΕΙΚΟΝΙΣΜΑ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΙΝ ΜΙΑΝ

[Ἐδιδάχθη τὸ πρῶτον ἐν τῷ θεάτρῳ τῶν "Ποικιλῶν", τὴν 27 Νοεμβρίου 1900].

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΝΕΟΦΥΤΟΣ μοναχὸς
ΚΟΣΜΑΣ μοναχὸς
ΓΛΥΚΕΡΑ ἑταῖρα βυζαντινὴ

ἩΘΟΠΟΙΟΙ

Ὁ κ. Γ. Γεννάδης.
Ὁ κ. Γ. Πετρίδης.
Ἡ κυρία Αἰκ. Βερώνη.

Ἡ σκηνὴ ἐν Βυζαντίῳ ἐπὶ τῶν εἰκονομάχων.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Τὸ κελλίον τοῦ Νεοφύτου, ἐν ἰδιωτικῇ ἐπαύλει, μεταποιηθεὶς εἰς μοναστήριον. Εἰς τὸ βάθος, θύρα κεκαλυμμένη διὰ διφύλλον παραπετάσματος· δεξιᾷ τῆς θύρας ταύτης μέγας ξύλινος Σταυρός, ἐφ' οὗ ὁ Ἰησοῦς, ἀναλόγου μεγέθους, ἐσταυρωμένος. Ἀριστερᾷ τῆς θύρας, μεγάλη εἰκὼν, παριστάσα τὴν Παναγίαν, μετὰ τὰ ὄμματα τεταμένα πρὸς τὸν Οὐρανόν, μετὰ τὰς παλάμας ἐγειρομένας ὡς ἐν δεήσει. Ἐπὶ τῆς εἰκόνης ταύτης, ἐνθεν κἀκεῖθεν τῆς κεφαλῆς, ἀναγινώσκονται αἱ λέξεις ΜΗΤΗΡ ΘΕΟΥ. Πρὸ τοῦ Ἐσταυρωμένου, ὡς καὶ πρὸ τῆς Παναγίας, ἀνὰ μία χρυσοῦ καυδὴλα ἀνημμένη· ἰδιαίτερος δὲ ἡ εἰκὼν τῆς Παναγίας εἶνε κεκοσμημένη διὰ ποικίλων καὶ πολλῶν ἀνθέων. Εἰς τὸ μέσον τοῦ κελλίου, ἀναλόγιον, ὅμοιον

πρὸς τὰ τῶν ψαλτῶν τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ ἐπ' αὐτοῦ διάφορα ἐκκλησιαστικά βιβλία, ἄλλα ἀνοικτά, ἄλλα κεκλεισμένα. Ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ τοίχου, παράθυρον. Ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ τοίχου, θύρα ἡμιάνοικτος. Ἐσπέρα.—Ἐγειρομένης τῆς ἀδελφῆς, ὁ Κοσμάς, παρὰ τὴν τελευταίαν ταύτην θύραν, νύει πρὸς τὴν ἔξωθεν Γλυκέραν νὰ εἰσέλθῃ.

ΚΟΣΜΑΣ

Γλυκέρα!...

(Ἡ Γλυκέρα εἰσέρχεται, κρατοῦσα δέμα).

Τὴν ὑπόσχου, παρακαλῶ, θυμῆσου.

(τείνει τὴν χεῖρά του).

ΓΛΥΚΕΡΑ

Σ' εὐχαριστῶ, πάτερ Κοσμά... Πάρε τὴν πληρωμὴ σου.

(Δίδει τὸ βαλλάντιόν της εἰς τὸν Κοσμᾶν καὶ στρέφεται πρὸς τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας).

ΚΟΣΜΑΣ (ἀφ' οὗ ἐμέτησε τὰ χρήματα).

Διπλᾶ καὶ τριδίπλα ὁ Θεὸς ἄλλοῦ νὰ σ' τὰ πληρώσῃ
κ' ὅτι ποθεῖς κ' ἐπιθυμεῖς ἀπόψε νὰ σοῦ δώσῃ.

ΓΛΥΚΕΡΑ (ἐξακολουθοῦσα ν' ἀνεῖξῃ τὴν εἰκόνα).

Κι' ὁ ἀνθέντης σου ὁ Νεόφυτος ποῦ μ' ἔχει ξετρελλάνει;

ΚΟΣΜΑΣ

Στὴν ἐκκλησία μονάχος του τὴν προσευχὴ του κάνει.

ΓΛΥΚΕΡΑ (στραφεῖσα).

Πάντα λοιπὸν θὰ βρῖσκεται στὴν πλάνη καὶ στὸ ψέμμα;

(Δεικνύουσα τὴν θύραν τοῦ βήθους).

Αὐτὴ εἶν' ἡ θύρα ποῦ ἔλεγες;

ΚΟΣΜΑΣ

Αὐτὴ.

ΓΛΥΚΕΡΑ (ἐγκλινομένη πρὸς τὸν Κοσμᾶν τὸ δέμα).

Κράντε τὸ δέμα.

(Ὁ Κοσμάς, λαβὼν τὸ δέμα, ἐξέρχεται διὰ τῆς θύρας τοῦ βήθους).

ΓΛΥΚΕΡΑ (μόνη).

Τὸ τέχνασμα μου ἐπέτυχε... Γι' αὐτὸν τὸν μισογόνῃ

Βασίλισσα τῶν Οὐρανῶν, Μήτηρ Θεοῦ ἔχω γελνε...

Χά! χά!... Κ' εἶν' ἡ λατρεία του πνευματικὴ καὶ θεία!

Ἔσθ' ὁ σκοτὴ ὄνειροπλάνευτα καὶ πίστις ἡλιθία!

(τῷ Κοσμᾶ, εἰσερχομένην).

Στιλίζει τὴν εἰκόνα μου μ' ἄνθη χλωρὰ καὶ φύλλα

καὶ τὴν φωτίζει μὲ χρυσοῦν κ' ἀκοίμητη καντήλα

καὶ τὴν δοξολογεῖ καὶ ζῆ γονατιστὸς μπροστὰ της...

(δεικνύουσα τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας).

Νὰ τῶν ὀνείρων του ἡ αὐγὴ, τῶν πόθων του ἡ προστάτις!

ΚΟΣΜΑΣ (πλησιάζων τὴν εἰκόνα).

Σοῦ μοιάζει τόσο ἡ ζωγραφιὰ ποῦ δποιος τὴν ὄψῃ ἀπομένει,

ποιὰ νᾶνε τάχα ἡ ζωτανὴ καὶ ποιὰ ἡ ζωγραφισμένη!

Τὰ μάτια σου εἶνε μάτια της, μορφή σου εἶν' ἡ μορφή της...

ΓΛΥΚΕΡΑ

Τὴν ἔκανε ὁ καλλιτέρας τοῦ Βυζαντίου τεχνίτης.

Τὸν πλήρωσ' ἀκριβὰ πολὺ γιὰ τὸν κρυφὸ σκοπὸ μου
καὶ τοῦπα: μὲ τὴν ὄψιν μου καὶ μὲ τὸ πρόσωπό μου
παρόμοια κ' ἀπαράλλακτη μὲ Παναγία νὰ κἀνης
καὶ θέλω ὅλη τὴ δύναμι τῆς τέχνης σου νὰ βάνης,
τόσο νὰ μοιάζον ὅλα μου καλὰ ζωγραφισμένα,
ποῦ δποιος θωρεῖ τὴ ζωγραφιὰ νὰ λέγῃ πῶς βλέπει ἐμένα!

ΚΟΣΜΑΣ

Κι' ἀλήθεια, τὸ κατόρθωσε...

ΓΛΥΚΕΡΑ

Μὲ προσοχὴ καὶ κόπο...

Σὰν ἔγεινε ἡ ζωγραφιὰ, τὴν ἔστειλα μὲ τρόπο
στοῦ Νεοφύτου τὸ κελλί, χωρὶς αὐτὸς νὰ νοιώσῃ
ποιὸς τοῦ τὴν ἔφερεν ἐδῶ καὶ ποιὸς τὴν εἶχε δώσει.
Πιστεύοντας στὰ θαύματα, θαῦμα κ' αὐτὸ νομίζει
καὶ τὴν φιλεῖ μ' ἐδλάβεια κ' ἐμπρός της γονατίζει
καὶ χαίρεται κ' ἀγάλλεται κ' ἀπ' τὴ χαρὰ του κλαίει
γιατί πιστεύει ἀληθινὰ καὶ μὲ τὸ νοῦ του λέει
πῶς ἡ Παρθένα εὐδόκησε στὸ λάτρη τὸν καλὸ της
νὰ στείλῃ τὴν εἰκόνα της μὲ κάποιον ἄγγελό της.

ΚΟΣΜΑΣ

Καὶ δὲν σ' ἐγνώρισε ποτέ; δὲν ἔτυχε στὸ δρόμο
νὰ σ' ἀπαντήσῃ, νὰ σὲ ὄψῃ;

ΓΛΥΚΕΡΑ

Τὸν ἔφευγα μὲ τρόμο!...

Μ' ὅλη τὴν ἄπειρη εὐμορφιὰ ποῦ στὸ κορμί μου νοιώθω,
μ' ὅλη τὴ φλόγα τῆς ζωῆς, μ' ὅλο τὸν ἄγριο πόθο
ποῦ μέσα μου σὰν πύρινο ποτάμι πλημμυρίζει,
εἴξερα πόσο μᾶς μισεῖ καὶ πόσο ξεχωρίζει
ἀπὸ τοὺς ἄλλους ποῦ μεθοῦν στῶν πόθων τὴν κραιπάλη
εἴξερα πῶς στὰ μάτια του τῶν γυναικῶν τὰ κάλλη
φαίνονται χῶμα καὶ πηλός.

ΚΟΣΜΑΣ

Ἄν σ' ἔβλεπε... ποιὸς ξέρε;

Ἐχεις ἀφρόπλαστο κορμὶ ποῦ λαχταροῦν κ' οἱ γέροι...

ΓΛΥΚΕΡΑ

Θὰ μ' ἔβλεπαν τὰ μάτια του, μὰ ὁ νοῦς του, ζαλισμένος
ἀπ' τῶν ὀνείρων τοὺς καπνοὺς καὶ μέσ' στὸν κόσμον ξένος,
δὲν θὲ νὰ μ' ἔβλεπε κ' αὐτός!

ΚΟΣΜΑΣ

Ἀλήθεια: νύκτα-μέρα

γονατιστὸς προσεύχεται!

ΓΛΥΚΕΡΑ

Κ' ἔπειτα, μὲν ἑταίρα,

μὲ πόρνη...

ΚΟΣΜΑΣ (σταυροκοπούμενος).

Σῶσον, Κύριε!

ΓΑΥΚΕΡΑ

Ποῦ ζῆ καθὼς εὐρέθη
στὰ πανηγύρια τοῦ ἔρωτος καὶ στής ζωῆς τῆ μέθης,
εἶνε γι' αὐτὸν ἀμάχημα καὶ μόνο ἂν τὴν κυττάξῃ!

ΚΟΣΜΑΣ

Κι' ὅμως ἂν ἀπεφάσιζε τὸ δρόμο της ν' ἀλλάξῃ...

ΓΑΥΚΕΡΑ

Ἐγώ; Μήπως ἐνόμισες, ἀπόβρασμα τοῦ κλήρου,
πῶς τὸν ἀνθέντη σου ἀγαπῶ μὲ πόθους καλογήρου;
Χά! χά!

ΚΟΣΜΑΣ

Μ' ἀφοῦ τὸν ἀγαπᾷς;

ΓΑΥΚΕΡΑ

Θέλω κι' αὐτὸς νὰ μάθῃ
νὰ μ' ἀγαπᾷ ὅπως πλάστηκα καὶ μ' ὄλα μου τὰ πάθη.
Γιὰ τοῦτο κι' ἀποφάσισα τὴ ζωγραφιὰ νὰ στείλω
καὶ τὸ κατώρθωσα.

ΚΟΣΜΑΣ

Θαροεῖς;

ΓΑΥΚΕΡΑ

Ἄφοῦ ἀγαπᾷ σὸ ξύλο
τὴν ἐδική μου τὴ μορφῇ, δὲν θὰ τὴν ἀγαπήσῃ
αὐτὴ τὴν ἴδια τὴ μορφῇ σὲ σάρκα ἂν τὴν γνωρίσῃ;

ΚΟΣΜΑΣ

Ὅμως ἀγάπην ἄλλη μᾶς πρόσταξε ἢ θρησκεία
καὶ μόνο ἰδέα λατρεύομε μὲς τὴ μορφῇ.

ΓΑΥΚΕΡΑ

Βλακεία!...

Στ' ἄλλα δίνουμε μορφῇ γιὰ νὰ τοὺς δώσωμ' ὕλη,
κι' διὰν ἀκούσῃς μιὰ φωνή, φαντάζεσαι καὶ χεῖλη.
Ἡ ἀλήθεια εἶνε χειροπιαστή, κι' ὅσο κι' ἂν προσπαθήσῃς,
δὲν θὰ χωρίσῃς μιὰ στιγμή τὸ πνεῦμα ἀπ' τὰς αἰσθήσεις.
Ἄς ποῦμε — ἂν θῆς καλλίτερα τὸ πνεῦμά σου νὰ κρῖνῃ —
πῶς εἶσαι σὺ ὁ Νεόφυτος κ' ἡ Παναγία ἐκεῖνη.

(δεικνύει τὴν εἰκόνα).

Τὴν προσκυνᾷς, τὴ σέβουσαι, μὲ πίστι τὴν λατρεύεις
καὶ τῆς φιλεῖς γονατιστὸς τὰ πόδια, καὶ πιστεύεις
πῶς τὴν ἰδέα ἀσπάζουσαι.

ΚΟΣΜΑΣ

Ναί, τὴν ἰδέα.

ΓΑΥΚΕΡΑ

Μιά μέρα

ἀνοίγει ἡ θύρα σου κρυφά καὶ μπαίνω ἐγώ, ἡ Γλυκέρα,
καὶ στὴ μορφῇ μου τὴ μορφῇ τῆς Παναγίας κυττάζεις.

ΚΟΣΜΑΣ

Πίσω μου σ' ἔχω, σατανᾶ! πῶς θῆς νὰ μὲ κολάζῃς!

ΓΑΥΚΕΡΑ

Σὲ πλησιάζω ἐρωτικά...

(τὸν πλησιάζει).

ΚΟΣΜΑΣ (κατ' ἰδίαν).

Θεέ μου, συγχώρησέ με!

ΓΑΥΚΕΡΑ (περιπαθῶς).

Καὶ μὲ γλυκύτετη φωνῇ σοῦ λέγω: φίλησέ με...

ΚΟΣΜΑΣ (τεθορυβημένος).

Κ' ἐγώ... τί κάνω;

ΓΑΥΚΕΡΑ

Μὲ φιλεῖς καὶ παίρνεις τὸ φιλί μου.

Λοιπὸν;

ΚΟΣΜΑΣ (τροφευῶς).

Θέλεις, Γλυκέρα μου, νὰ πάμε στὸ κελλί μου;

ΓΑΥΚΕΡΑ (ἐκρηγνυμένη εἰς γέλωτα).

Ἵποκριτή! ἐλησμόνησες τὸν ἄλλο τὸ Θεό σου!

ΚΟΣΜΑΣ (κλίνων τὴν κεφαλὴν).

Ἐλέησόν με ὁ Θεὸς κατὰ τὸ ἔλεός σου!

Ἵμαρτον! ἔπεσα τυφλὸς σιτοῦ πειρασμοῦ τὸ βρόχι!...

ΓΑΥΚΕΡΑ (εἰρωνικῶς, τῆπιονσα ελαφρῶς τὸν ὤμὸν του).

Ἐννοια σου, σὲ συγχώρησε!...

(σοβαρῶς).

Θ' ἀργήσῃ ὁ ἀνθέντης;

ΚΟΣΜΑΣ

Ὅχι

Ὅπου κι' ἂν εἶνε θ' ἀκουσθῇ τὸ σιγανό του βῆμα
περίτρομο καὶ ταπεινό, σὲν νὰ πατῇ σὲ μνήμα.

ΓΑΥΚΕΡΑ

Γιατί σὲ μνήμα;

ΚΟΣΜΑΣ

Στὶς χαρῆς, καθὼς καὶ στὰ δεινά του,
πάντοτε βάζει μὲς τὸ νοῦ τὴ σκέψι τοῦ θανάτου
κι' ὄλα τὰ βρῖσκει πρόσκαιρα καὶ μάταια καὶ χαμένα.
Καταφρονεῖ τὰ πλοῦτη του καὶ τὰ νομίζει ξένα
καὶ τὰ μοιράζει ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἔς ἀρρώστους καὶ ζητιάνους
τοὺς ἀδυνάτους ἀγαπᾷ καὶ συγχωρεῖ τοὺς πλάνους
κι' ὄλους δικούς του κι' ἀδελφούς κι' ἀγαπητοὺς τοὺς λέει
γιὰ τοὺς καλοὺς, γιὰ τοὺς κακοὺς, γιὰ ξένους πόνοους κλαίει.
Ἄφησε σὸ Βυζάντιο τιμὲς κι' ἀρχοντηλίκι
κ' ἔκτισ' ἐδῶ στὴ ἐρημιᾷ, ποῦ ζοῦν μονάχα λύκοι,
τὸ μοναστηρί του. Κλειστὸς ὄνειρα θεῖα ὄφραίνει,
νηστεύει καὶ προσεύχεται χωρὶς νὰ ξαποσταίνη,
ταλαιπωρεῖ τὸ σῶμά του, τοὺς πόθους του δαμάζει
καὶ τὴν ψυχὴ του πάντοτε γιὰ ἄλλη ζωὴ ἐτοιμάζει.

ΓΑΥΚΕΡΑ

Ὡ μοροσπούδαστη ζωὴ κι' ἀφρόσυλη καὶ στεῖρα!

[μετὰ τινος ἀνησυχίας].

Μοῦ φαίνεται πῶς ἄκουσα ν' ἀνοίξῃ κάποια θύρα...

Κοσμάς
(Γ. Πετρίδης).

ΚΟΣΜΑΣ (ἐλθὼν εἰς τὴν θύραν τοῦ δεξιοῦ τοίχου, κίβει τὸ οὖς).

Ναί, φύγε, κρόψου γρήγορα χωρὶς νὰ βγάλης ἄχνα.

ΓΑΥΚΕΡΑ (πέποισα παρὰ τὴν θύραν τοῦ βάλους).

Καὶ μοῦ σφίγγει τὴν καρδιά καὶ μοῦ τρυπᾷ τὰ σπλάχνα!

(ἐξέρχεται διὰ τῆς ἄνω θύρας).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Ο Κοσμάς ἔρχεται πρὸ τοῦ ἀναλογίου καὶ προσποιεῖται ὅτι ἀναγινώσκει προσευχόμενος. Εἰσέρχεται διὰ τῆς δεξιᾶς θύρας ὁ Νεόφυτος. Ἐἶνε μοναχὸς νεώτατος, μὲ ὠραίαν καὶ μικρὰν γενειάδα. Ἡ ἀοκεπὴς κεφαλὴ του κομμεῖται ὑπὸ μακρῆς καὶ πυκνῆς κόμης, ἥτις κατέχεται ἀπλουμένη ἐπὶ τῆς γάχεός του. Ἄν καὶ ἡ ἐν γένει ὄψις του εἶνε μελαγχολικὴ, καλοκάγαθον μειδιάμα οὐσαυτὶ τὰ χεῖλη του.

ΚΟΣΜΑΣ — ΝΕΟΦΥΤΟΣ

ΝΕΟΦΥΤΟΣ

Σ' ἐγύρενα, πάτερ Κοσμά...

ΚΟΣΜΑΣ (προσποιηθεὶς ὅτι ἐπρόμαξε).

Τὴν προσευχή μου κάνω...

Στοῦ νοῦ μου τὴν προσήλωσι, στήν ἔκστασί μου ἀπάνω
δὲν ἄκουσα τὸ βῆμά σου στὴ θύρα νὰ σιμώνη.

ΝΕΟΦΥΤΟΣ

Μὴν ἀπορῆς ἢ προσευχὴ τὸ νοῦ μας ἀντηρῶνει
ἀπὸ τῆς γῆς τὴν ταραχὴ σιῶν ἄστρων τῆ γαλήνη
μά, πρόδρομος τῆς προσευχῆς, ἢ ἐλεημοσύνη λύνει
τὰ σίδερα τοῦ πειρασμοῦ ποῦ τὸν κρατοῦν δεμένο.

ΚΟΣΜΑΣ

ᾧ γλώσσα γλυκομίλητη! πόσα ἀπὸ σὲ μαθαίνω!...
Μιλεῖς καὶ μὲ τὰ λόγια σου χορὸς ἀγγέλων ψάλλει.

ΝΕΟΦΥΤΟΣ (ὡς νὰ μὴ ἤκουσε, τακτοποιῶν τὰ βιβλία).

Ἐέρεις ἐκεῖνο τὸ φτωχό, τὸ γέροντα ἀσπρομάλλη
ποῦ ἀσθενικὸς κ' ἀδύνατος μόλις τὰ πόδια σείνει
καὶ κάθε αὐγὴ στὴ θύρα μας γυρεύει ἐλεημοσύνη;

ΚΟΣΜΑΣ

Τὸ Βασιλίσκο θές νὰ πῆς.

ΝΕΟΦΥΤΟΣ (στραφεὶς μετ' ἐνδιαφέροντος).

Τρεῖς μέρες δὲν ἐφάνη...

ἂν ἔμαδες ποῦ κατοικεῖ, σῦρε νὰ ᾄδῃς τί κάνει.

ΚΟΣΜΑΣ (ἐποκλινόμενος μετ' ἐνδιαφέροντος ἐπὶ τοῦ στήθους).

Στίς προσταγές σου πρόθυμος!

ΝΕΟΦΥΤΟΣ

Γρήγορα νάρθῃς πίσω

καὶ πές μου, ἂν εἶνε ἀνήμπορος, νὰ πάω νὰ ξενυκτήσω.

(ὁ Κοσμάς ἐξέρχεται).

ΝΕΟΦΥΤΟΣ (Μόνος. Ἐρχεται πρὸ τῆς εἰκόνης τῆς Παναγίας ἐν στάσει προσευχῆς).

Πάθη μοῦ δέρονον τὴν ψυχὴ, πόθοι τὸ νοῦ μου πνίγουν,
καὶ πῶς τολμῶ νὰ σὲ θωρῶ καὶ πῶς τολμοῦν ν' ἀνοίγουν
τὰ βέβηλα κ' ἀκάθαρτα κ' ἁμαρτωλά μου χεῖλη
ἐμπρός σου, Κόρη ἀμόλυντη, τοῦ Παραδείσου πύλη;

Ποῦ νὰ προσφύγω ὁ δύστηνος; ποῦ τάχα νὰ προσδράμω;
Τὰ κρίματά μου ἀμέτρητα σὰν τοῦ γιалоῦ τὴν ἄμμο,
μᾶνε βαθὺς ὠκεανός, ἀνύμφευτη μητέρα,
τῆς μετανοίας τὰ δάκρυα ποῦ χύνω νύκτα-μέρα.
Μὴ τὴν μετρᾷς τὴν ἄβυσσο ποῦ μᾶς χωρίζει, ὦ Κόρη
παράβλεψε τὰ κρίματα, τὰ δάκρυά μου θώρει!

Στὰ πυκνωμένα σκότη μου τὴ θεία σου λάμπη ρίχνε,
ὦ σὺ τοῦ ἀκόμητου φωτός φωτολουσμένη λύχνε
στὴ φλομοσμένη μου ψυχὴ τ' ἀρώματά σου χύνε,
ἀμάραντο τριαντάφυλλο κ' εὐωδιασμένη κρῖνε.

Νύμφη τοῦ Ἀπεύρου ἀνέγγικτη, τῶν Ἀρχαγγέλων χάρι,
τῶν Ἀποστόλων καύχημα, τῶν Προφητῶν καμάρι,
τῶν Χερουβὶμ βασίλισσα, τῶν Σεραφεῖμ κυρία,
χαῖρε, Παρθένα πάναγνη, τοῦ κόσμου σωτηρία!

(Μένει ἐπὶ τινος σιγμῆς ἄφωνος ὡς ἐν ἐκστάσει, μετὰ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας, πρὸ τῆς εἰκόνης τῆς Παναγίας. Αἰφνης ἀνοίγονται τὰ παρατετάσματα τῆς μεσοίας θύρας καὶ εἰσέρχεται ἡ Γλυκέρα, ἐνδεδυμένη ἀπαράλλακτος ὡς ἡ εἰκὼν, μετὰ τὰ ὄμματα ὑψωμένα πρὸς τὸν Οὐρανόν, μετὰ τὰς παλάμας ἐγειρομένας ὡς ἐν δέήσει, ὅπως εἶνε καὶ εἰς τὴν εἰκόνα. Τὰ ἐνδύματα εἶχεν ἐν τῷ δέματι, μετ' οὗ τὸ πρῶτον εἰσήλθε).

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΝΕΟΦΥΤΟΣ — ΓΑΥΚΕΡΑ

Ἡ Γλυκέρα, ἀπὸ τῆς μεσοίας θύρας, προχωρεῖ τρία βήματα καὶ ἵσταται ἀκίνητος. Ὁ Νεόφυτος, πιστεύων εἰς δατασίαν ἢ εἰς θαῦμα, ὀπισθοχωρεῖ μέχρι τοῦ προσκηνίου.

ΝΕΟΦΥΤΟΣ (συγκινημένος).

« Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου. . . »

(γονυπετεῖ)

ᾧ Παναγία Παρθένα,
πῶς κατεδέχθηκες νάρθῃς στὸν ταπεινὸν ἐμένα;
Πῶς σὲ θωρῶ ὁ ἁμαρτωλός;

ΓΑΥΚΕΡΑ (κίβει τὴν χεῖρα ὡς εὐχομένη).

Εἰρήνη στήν ψυχὴ σου! . . .

Ἡ ἀγάπη σου μ' ἐκάλεσε, μ' ἔφερ' ἢ προσευχὴ σου . . .

ΝΕΟΦΥΤΟΣ

Ποῦ ναῦρω τ' ἄνθη τ' ἄχραντα ποῦ χῶμα δὲν τὰ τρέφει
νὰ τὰ σκορπῶ στὰ πόδια σου ποῦ περπατοῦν σὲ νέφη;
Ποῦ ναῦρω λόγια καὶ φωνὴ γλυκότερη ἀπ' τὸ μέλι
γιὰ νὰ δοξολογήσω ἐσὲ ποῦ ὑμνολογοῦν ἀγγέλοι;
Μοῦ θάμβωσαν τὰ μάτια μου τὰ λαμπερά σου κάλλη
ποῦ θαύμασεν ὁ Γαβριὴλ ὅταν με κρῖνο ἐστάλη
τὸ «Χαῖρε, Νύμφη» νὰ σοῦ πῆ... Τρέμ' ἢ φωνὴ μου, ἐπνίγη
ἢ ἀναπνοὴ στὰ στήθη μου καινούργια, θεία ρίγη
μοῦ περιορέον τὸ κορμί, τὰ μέλη μου χωρίζον,
σὰν νὰ περνοῦν ἐπάνω μου καὶ σὰν νὰ μ' ἀερίζουν

Γλυκέρα
(Αἰκ. Βερόνη).

ἀγγέλων φτερουγίσματα καὶ βελουδένια χάρδια...
Ἄπὸ χαρᾶ ἐπλημύθησε μέσα ἡ καρδιά μου ἡ ἄδεια!

ΓΛΥΚΕΡΑ (πλησιάζουσα).

Κανένας δὲν μ' ἀγάπησεν ὅπως ἐσὺ, τὸ ξέρω
γι' αὐτὸ κατέβηκα στὴ γῆ κ' ἤλθα γιὰ νὰ σοῦ φέρω
τοῦ Παραδείσου τὴ χαρὰ...

(λαμβάνουσα τὴν χεῖρά του καὶ ἐγείρουσα αὐτόν).

Σήκω...

(συνεχίζουσα)

Τοῦ Παραδείσου

τὴν ἀνιστόρητη ἡδονὴ ποῦ λαχταρᾷ ἡ ψυχὴ σου.

ΝΕΟΦΥΤΟΣ

Σ' εὐχαριστῶ, τρισένδοξη καὶ τρισενλογημένη!...

ΓΛΥΚΕΡΑ (λησμονομένη).

Τὸν κόσμο τὸν ἀρνήθηκα... τίποτε δὲν μ' εὐφραίνει...
μηδὲ παλάτια ὀλόφωτα μωρῶν αὐτοκρατόρων,
μηδ' ἄρχοντες καὶ στρατηγοὶ καὶ πλήθη δορυφόρων,
μηδὲ κ' ἡ λάμψη ἢ ἀστραφτερὴ τῶν κεντημένων ἑορῶν,

(παραφερομένη)

καὶ πατρικίων ἄρματα καὶ ποταπῶν εὐνούχων
οἱ τόσοὶ πόθ' οἱ ἀπλήρωτοι, τὰ δνειράτα τὰ στεῖρα,
μηδὲ τὰ χρυσοῦφанта μειάξια στὸ Λαμπτήρα,
μηδὲ κι' αὐτὸς ὁ Ἰππόδρομος μὲ τοὺς ψηλοὺς του θόλους
καὶ μὲ τίς γυμνοτραῆγλες γυναικῆς του καὶ μ' ὄλους
τοὺς μίμους του ποῦ γαργαλοῦν τὰ νεῦρα ἀσώτου κόσμου...
Τίποτε... τίποτε... νεκρὰ προβάλλον ὅλα ἐμπρὸς μου...

(Ὁ Νεόφυτος τὴν ἀντιβλέπει μὲ τινα ἀπορίαν ἢ Γλυκέρα, ἀντιληφθεῖσα, συνεχίζεται ἀποτόμως).

Παντοῦ ἀσωτία ἀκράτητη καὶ φθόνος καὶ κακία.
Ἡ ἀλήθεια ἐτάφη ζωντανή κατήνησε ἡ θρησκεία
παπάδων μαλλιοτραβηγμα, παιγνίδι μωροσόφων
τὴν πόλι μου, ἀπ' τὰ θέμελα κι' ὡς τὸν ἐπὶ τῆς λόφων
τὴν κορυφή, τὴν ἐπιβίβαν ἢ πλάνη κι' ἡ ἀπάτη.

ΝΕΟΦΥΤΟΣ

Συγχώρησε τοὺς δούλους σου καὶ τὴν ὀργὴ σου κράτει!...

ΓΛΥΚΕΡΑ (τρυφερώς).

Σὰν μελωδία Χερουβὶμ εἶνε γλυκεῖα ἡ φωνὴ σου!...

(ἔρχεται παρὰ τὸ παράθυρον καὶ τὸ ἀνοίγει).

Ὡ νύκτα πόθων μυστικῶν κι' ὀνείρων παραδείσου!...

(στρεφόμενη πρὸς τὸν Νεόφυτον).

Ἐλα, Νεόφυτε, νὰ ὀδῆς...

(Ὁ Νεόφυτος πλησιάζει).

Γύρω, βουβά τὰ κάστρα
φρουροῦν τὸν ὕπνο ἀκοίμητα... Μύρια ἀπὸ πάνω τ' ἄστρα
μὲ ἡδονικὸν τρεμούλιασμα τὸν ἔρωτά των δείχνουν
καὶ τοῦ Βοσπόρου τὰ νερὰ γλυκεῖες ἀκτῖνες ρίχνουν...
Καὶ τὰ μεγάλα κύματα, ποῦρχοντ' ἀγάλια-ἀγάλια,
κι' ὁ φλοῖστος, ποῦ κρυφομιλεῖ στὰ κεντητὰ ἀκρογιάλια,

κ' οἱ κῆποι, ποῦ μοσχοβολοῦν καὶ τὰ πουλιὰ κοιμίζουν,
κ' οἱ κρίνοι ποῦ ἀναδεύονται κ' ἡ λεῦκες ποῦ ἀνεμίζουν,
ὅλα μᾶς δείχνουν τὴ ζωὴ καὶ τὴ ζωὴ ὁμορφαινουν
καὶ μὲ τὸ νῆμα τὸ χρυσοῦ τοῦ πόθου τὴν ὑφαίνουν.

ΝΕΟΦΥΤΟΣ

Τοῦ θείου πόθου.

ΓΛΥΚΕΡΑ

Τῆς χαρᾶς καὶ τῆς ἀγάπης, ὅση
ὁ Πλάστης ἀπ' τὰ στήθη του στὰ πλάσματα ἔχει δώσει.
Κ' ἐκεῖνα ὡς ἄγγιγμα γλυκὸ θεοῦ τὰ χεῖλη φέρουν
καὶ σμίγουν καὶ μοιράζονται τὴν εὐτυχία ποῦ παίρνουν.

(τὸν φιλεῖ ἀπαλῶς ἐπὶ τοῦ μετώπου).

Πές μου, δὲν ἐννοιωσες ποτὲ τὸ θεῖο ἐκεῖνο πόθο;

ΝΕΟΦΥΤΟΣ (τεθορυβημένος).

Αἰνίγματα τὰ λόγια σου μοῦ φαίνονται δὲν νοιώθω
τί θέλεις...

ΓΛΥΚΕΡΑ (λαμβάνουσα ἀμφοτέρως τὰς χεῖράς του, μετὰ περιπαθείας).

Θέλω, πρὶν σβυστῶ, πρὶν πέσω, πρὶν γεράσω.
τὴν εὐτυχία τῶν πόθων μου μαζῆ σου νὰ μοιράσω,
θέλω, ἡ καρδιά ποῦ κρύβεται στὰ ράσα αὐτὰ τὰ μαῦρα
τρανὸ καμίνι νὰ γενῆ στῆς ἡδονῆς τῆ λαύρα.

(Ἀνατινάσσουσα τὴν κεφαλὴν της ρίπτει τὸ κάλυμμα ἐπὶ τῶν ὤμων της).

Θέλω νὰ ὀδῆς σπαρταριστὴ κι' ἀσκέπαστη μπροστὰ σου
τὴν ὀλοζώντανη εὐμορφία ποῦ σοῦ χαρίζω...

(Ὁ Νεόφυτος προσπαθεῖ ν' ἀποσπασθῇ τῶν χειρῶν της).

Στάσου!

Μὴ φύγης, μὴ, Νεόφυτε!...

ΝΕΟΦΥΤΟΣ (Ἐξάλλος).

Μὰ ποιὰ εἶσαι σύ;

ΓΛΥΚΕΡΑ

Ἡ Γλυκέρα.

ΝΕΟΦΥΤΟΣ (μετὰ φρίκης).

Ἐκεῖνη;...

ΓΛΥΚΕΡΑ

Ἡ κοσμαγάπητη καὶ ξακουσμένη ἑταῖρα...

Μὴ φύγης, μὴ!... σ' ἐπιθυμῶ μ' ἀχόρταγη λαχτάρα!...

ΝΕΟΦΥΤΟΣ (ἀποσπόμενος τῶν χειρῶν της).

Ποιὰ κόλασι σὲ ξέβρασε, ποιὰ φοβερὴ κατάρα
σ' ἀνοίξε δρόμο ἀδιάβατο νάρθης νὰ μὲ κολάσης;

(τὴν ἀρπάζει ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ τὴν ρίπτει γονυπετῆ).

Κρημνίσου στοῦ Ἄδη τὴ φωτιά, στὰ βράθη τῆς θαλάσσης!
Γίνου καπνὸς καὶ σκόρπισε σὲ μαῦρα νέφη γίνου
σκιὰ καὶ χάσου ἀνάερη στὴ θεία λάμψη Ἐκείνου!

(Δεικνύει τὸν Ἐσταυρωμένον).

ΓΛΥΚΕΡΑ (ἐγείρουμένη καὶ ὀπισθοχωροῦσα).

Νεόφυτε!... μὴ μὲ θωρῆς μὲ μάτια ἀγριεμμένα!
σ' ἀγάπησα καὶ σ' ἀγαπῶ καὶ σὲ λατρεύω!...

ΝΕΟΦΥΤΟΣ (μετ' ὁρῆς).

Ἐμένα;...

Σῦρε νὰ βρῆς τοὺς ὁμοίους σου, τοὺς κολασμένους! Σῦρε
νὰ δ' ἀγαπήσῃ ὁ Σατανᾶς ποῦ τὴν ψυχὴ σου ἐπῆρε!...
Πές μου, ποῖος δ' ἔφερεν ἐδῶ τὴν ἁμαρτία νὰ ριζῆς;
μὲ τί κλειδί σατανικὸ κατώρθωσες ν' ἀνοίξῃς
τὴ σιδερένια ἐξώθυρα ποῦ κάθε κρότο πνίγει;

ΓΛΥΚΕΡΑ

Με τῆς ἀγάπης τὸ κλειδί ποῦ καὶ καρδιές ἀνοίγει!

ΝΕΟΦΥΤΟΣ

Κατὰρα σὴν ἀγάπη σου ποῦ τὴν γεννᾷ τὸ κοῦμα!...

ΓΛΥΚΕΡΑ (πλησιάζουσα).

Νεόφυτε!...

ΝΕΟΦΥΤΟΣ (μετ' ἀγανακτήσεως).

Κ' ἐφόρεσες τῆς Παναγίας τὸ σχῆμα

σὶ ἁμαρτωλό σου τὸ κορμί;... Βγάλε το!...

(Τῆς ἀποσπᾶ μετ' ὁρῆς τὸν ἐρυθρὸν μανδύαν, ὅστις τὴν καλύπτει. Ἡ Γλυκέρα παρουσιάζεται
οὕτω μὲ τοὺς βραχιόνας γυμνοὺς, μὲ τὰ στήθη ἡμίγυμνα. Ὁ Νεόφυτος, πρὸ τῆς θεάς, καλύ-
πτει τοὺς ὀφθαλμούς του διὰ τῆς παλάμης καὶ ἀποστρέφει τὸ πρόσωπον).

Γλυκέρα (Δη. Βερόνη).

Νεόφυτος (Ρ. Γεννάδης).

ΓΛΥΚΕΡΑ

τὴν εὐμορφία μου τὴ γυμνή;

Τί; φοβείσαι

ΝΕΟΦΥΤΟΣ (ἀπειλῶν αὐτὴν ἀσεβῶς).

Κί ὁ Σατανᾶς ἂν εἶσαι,

δὲν σὲ φοβοῦμαι! Ἀπόβαλε τῆς νίκης τὴν ἐλπίδα
τὰ βέλη σου δὲν τὴν περνοῦν τὴν ἐδική μου ἀσπίδα!

(Ἐρχόμενος πρὸ τῆς εἰκόνης τῆς Παναγίας).

Ναί, στήλωσέ με, ἀκλόνητη τῆς παρθενίας στήλη,
Παρθένα μου!...

ΓΛΥΚΕΡΑ (πλησιάζουσα αὐτόν).

Προσκύνα τὴν ἐγὼ τὴν ἔχω στέλλει.

ΝΕΟΦΥΤΟΣ (μετ' ὁρῆς ἀναπολῶν τὴν μυστηριώδη προέλευσιν τῆς εἰκόνης).

Ἐσὸ;

ΓΛΥΚΕΡΑ

Κί αὐτὴν ὅπου φιλεῖς γιὰ Παναγία Παρθένα,
τεχνίτης τὴν ζωγράφισε κνιτάζοντις ἐμένα.

ΝΕΟΦΥΤΟΣ (ἀπειλῶν μετὰ προσοχῆς καὶ φόβου τὴν εἰκόνα).

Ἔ! πῶς τῆς μοιάζει ἡ ζωγραφιά!...

(Φέρει τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ βυθίζεται εἰς σκέψεις).

ΓΛΥΚΕΡΑ

Δὲν ξέρεις τί γυρεύεις

λατρεύοντις τὸ εἰκόνημα τὰ κάλλη μου λατρεύεις.

Ἄλλὰ γιατί νὰ μὲ φιλῆς ζωγραφιστὴ μονάχα;

Ἄν μὲ φιλήσῃς ζωντανὴ δὲν ἁμαρτία τάχα;

Τί συλλογίζεσαι; ὁ Θεὸς ποῦ τὸν πιστεύεις τόσο,

μὲ ἐφώτισε καὶ μὲ ἔστειλεν ἀπόψε νὰ σοῦ δώσω
τὴν ἡδονὴ τῆς εὐμορφίας ποῦ μὲ ἔχει αὐτὸς στολλίσει...

εἶνε βουβὸ τὸ εἰκόνημα καὶ δὲν θὰ σοῦ μιλήσῃ,

μηδὲ ζωντανέωσαν παλμοὶ τὰ ξύλινα του στήθια.

Αὐτό, ψεντιά καὶ θάνατος, ἐγὼ, ζωὴ καὶ ἀλήθεια!

Γύρνα νὰ δῆς τὴν εὐμορφία ποῦ καὶ τυφλὸς θαυμάζει,

στρέψε τὰ μάτια νὰ μὲ δῆς...

ΝΕΟΦΥΤΟΣ (ὡς νὰ μὴ ἤκουσε τίποτε ἐξ ὧν εἶπεν ἡ Γλυκέρα, στρέφεται μετ'
ἀπαράσεως πρὸς τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας).

Ἄχι, δὲν σ' ἀτιμάζει,

δὲν σὲ μολώνει ἡ ἀναίσχυντη μορφή της!... Τὴ μορφή σου

τὴν στόλισεν ἡ πίστις μου μ' ἐλπίδες Παραδείσου,

τὴν ἄγιασε ἡ λατρεία μου... Καὶ μέσ' στὸ ξύλο ἀκόμα,

μέσα σὲ κάθε σου σκιά, μέσα σὲ κάθε χρῶμα,

ποῦ ἀπλώνεται σὴν ὄψι σου καὶ σὶ ἄχραντο κορμί σου,

τὴ θεία σου χάρι αἰσθάνομαι, νοιώθω τὴ δύναμί σου!...

(Ἰσταται ἄφωνος, μὲ τὰ χεῖρας ἐσταυρωμένας ἐπὶ τοῦ στήθους. Ἡ Γλυκέρα, δεισδοχωρήσασα ὀλίγα βήματα,
τὸν ἀπειλῶν ἐπὶ τινος στιγμῆς σιωπῶσα).

ΓΛΥΚΕΡΑ (κατ' ἴδιαν).

Ἀσάλευτος καὶ ἀνίκητος!...

(Σκέπτεται).

Σκύβον σὶδὸν ἐρωτὰ μου

στεφανωμένα μέτωπα καὶ προσκνυοῦν... Μπροστά μου

φιλάργυροι τὰ πλούτη των σκορποῦν ἀρματηλάται

τὰ τρόπαια τῶν θριάμβων των μοῦ φέρνον στρατηλάται

γονατιστοὶ μὲ λαχταροῦν καὶ μιὰ ματιά μου κλέβουν
ὡς κ' οἱ παρακοιμώμενοι τὴν κλίνη μου ζηλεύουν...
κι' αὐτός;

(Δεικνύει τὸν Νεόφυτον. Μετὰ τινα σκίσην).

Ποῖος ἐθωράκισε τὴ θέλησί του; Οἱ χρόνοι;
μηδὲ ρυτίδ' αὐλάκωσε τὸ μέτωπό του οἱ πόνοι;
δὲν τοὺς ἐγνώρισε ποτέ ὁ χορτασμός; Ἄκόμα
μηδὲ φιλιᾷ ἐδοκίμασε τ' ἀφίλητό του στόμα...

Δὲν ἔχει σάρκα ἀνθρώπινη; φλόγα ζωῆς δὲν ἔχει;

(Σιωπῇ ἐπὶ τινος σιγμῆς ἀτενίζουσα περὶ ἑαυτήν).

Γιατί φοβοῦμαι;... κρούς ἰδρῶς τὸ μέτωπό μου βρέχει...

(Μικρὰ σιγή).

Σὰν καλαμιὰ στὸν ἄνεμον ὁ νοῦς μου παραδέχεται
κ' ἢ θέλησί μου ἀστήλωτη κλονίζεται καὶ γέρνει
κ' ἢ ζηλεμένη μου εὐμορφιά συντριμμία καὶ κομμάτια
πέφτει, καὶ σάπια φαίνεται στὰ δυὸ κρυφὰ μου μάτια
ποῦ ἀνοίγουν μέσ' στὰ σπλάχνα μου, τυφλά ὡς τὰ τόξα. Τί ἄλλο
θᾶχω νὰ δείξω στὴ ζωῆ; τί μ' ἀπομένει ἂν βγάλω
τὴν εὐμορφιά μου; τί;

(Γελᾷ)

Χά! χά!... Γελῶ; τί νὰ τὴν κάνω
τὴν εὐμορφιά ποῦ χύνεται καὶ σπάει σὰν κῆμα, ἀπάνω
στὸ βράχο αὐτό;...

(Δεικνύει τὸν Νεόφυτον. Μετὰ τινα σιγῆν).

Μὰ ποῦ λοιπὸν βροῆκε τὴ δύναμί του;

(Μικρὰ σιγή, καθ' ἣν τὸν ἀτενίζει μετὰ θαυμασμοῦ).

Εἶν' ὁμορφος σὰν ἄγγελος τριγύρω στὸ κορμί του
κάτι σὰν φῶς σκορπίζεται, σὰν εὐωδία, καὶ σμίγει
μ' ἕνα τραγοῦδι ἀγνώριστο, κι' ὁ νοῦς μου ἀχνὸς ξανοίγει
κάποια ὁμορφιὰν ἀφάντιαστη κι' ἀθάνατη... Τὴν ἄλλη
τὴν πνίγονν σκότη καὶ καπνός.

(Ἀτενίζουσα μετὰ περιφρονητικῶς τοὺς γυμνοὺς τοῦς βραχίονας καὶ τὰ ἡμίγυμα στήθη της).

"ὦ! ὑποτένια κάλλη!

(Ἀρπάζει τὸν ἐρυθρὸν μανδύαν καὶ καλύπτει ἀτάκτως τὴν γυμνότητά της).

ΝΕΟΦΥΤΟΣ (ἐν τῇ ἰδίᾳ σιάσει, προσευχόμενος).

Νύμφη τοῦ Ἀπεύρου ἀνέγγικη, τῶν Ἀρχαγγέλων χάρι,
τῶν Ἀποστόλων καύχημα, τῶν Προφητῶν καμάρι,
τῶν Χερουβὶμ βασίλισσα, τῶν Σεραφείμ κυρία,
χαῖρε, Παρθένε πάναγνη, τοῦ κόσμου σωτηρία!

(Ἡ Γλυκέρα, ἀκούουσα μετὰ τινος τρόμου τοὺς στίχους τούτους τῆς προσευχῆς, ὑποχωρεῖ βαθ-
μῶδον μέχρι τοῦ προσκηνίου, προσηλωθεὶς διαρκῶς τὸ βλέμμα της ἐπὶ τοῦ Νεοφύτου).

ΓΛΥΚΕΡΑ (κατ' ἰδίαν).

Γιατί φοβοῦμαι καὶ πονῶ;

ΝΕΟΦΥΤΟΣ (στραφεὶς καὶ δεικνύων τὴν θύραν τοῦ δεξιοῦ τοίχου
μετ' ἐπιτακτικῆς ἀταραξίας).

Φύγε!...

ΓΛΥΚΕΡΑ (Βαθρῶς ταπεινῶς μέχρι τῆς ἐπιπέδου θύρας καὶ σταματῶσα μετ' ἐπὶ
κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω).

Συγχώρησέ με...

Συγχώρησέ με... δὲν τολμῶ νὰ σὲ κυττάξω...

ΝΕΟΦΥΤΟΣ

Τρέμε

τῆς Θείας Δίκης τὴν ὀργή!

(κατ' ἰδίαν).

Καὶ τὴν λυποῦμαι ὡς τόσο!

"Ἄν ἤμποροῦσα ἀπ' τὴ φωτιά τοῦ Ἄδου νὰ τὴν σώσω;...

(Σκέπτεται πρὸς σιγμὴν εἶτα ὑποστὰ τὰ ὄμματα πρὸς τὸν οὐρανόν).

Δυναμώσέ με, Κύριε!...

(στραφόμενος πρὸς τὴν Γλυκέραν).

Ἐέρεις ποῦ πᾶς;

ΓΛΥΚΕΡΑ

Δὲν ἔχω

μηδὲ σκοπὸ στὸ δρόμο μου μηδὲ καὶ τέλος. Τρέχω
χωρὶς νὰ ξέρω ποῦ θὰ βγῶ...

ΝΕΟΦΥΤΟΣ

Στὴν ἄβυσσο, σὶδ κλάμμα
τ' ἀτέλειωτο, σὶθ σκοτεινιά, σὶθ φλογερὸ τὸ κάμμα,
ποῦ δὲν τὸ σβύνει ὠκεανός... σὶθ κόλασι!

ΓΛΥΚΕΡΑ

Νομίζεις

πῶς εἶν' ἀλήθεια ὅσα μοῦ λὲς κι' ὅσα μοῦ ζωγραφεῖς
μὲ τόσο μαῦρα χρώματα;

ΝΕΟΦΥΤΟΣ

Στὰ τάρταρα τῶν πόνων,
στ' ἀτέλειωτο καὶ φοβερὸ μαρτύριο τῶν αἰώνων,
ναί, τὸ μαρτύριο τῆς ψυχῆς!...

(Πλησιάζων αὐτήν, μυστηριωδῶς).

Θέλεις νὰ κρίνης; Σφάλαι
τὰ μάτια αὐτὰ τὰ ψεύτικα...

(Ἡ Γλυκέρα κλείουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς φέρει τὰς παλάμας ἐπ' αὐτῶν).

Φέρε τὰ μάτια τ' ἄλλα,
τοῦ νοῦ τὰ μάτια, σὶθ στεγνὴ, σὶθ νεκρικὴ σου κλίνη,
σὶθ ὄρα τοῦ θανάτου σου... Φρικτὴ ἀγωνία, ὀδύνη
σοῦ πνίγει τὴν ἀναπνοὴν στὰ κουρασμένα στήθια.
Τὰ χέρια ἀπλώνεις καὶ ζητεῖς ἀνώφελα βοήθεια,
κι' ὁ ῥόγγος ποῦ βραχνός-βραχνός ἀναίφρακαταιβαίνει
τὴν τελευταία ἐλπίδα σου διώχνει, νικᾷ καὶ σβύνει...
Γελᾷ σὶθ πλαῖ ὁ θάνατος!...

ΓΛΥΚΕΡΑ

"ὦ! φρίκη! φρίκη!...

ΝΕΟΦΥΤΟΣ

Ἡ ὄρα

ἀργοσημαίνει ἀλόπητα... Φέρε τὰ μάτια τόξα,
τοῦ νοῦ τὰ μάτια, σὲ δλη σου τὴν περασμένη νειότη,
σὶθ περασμένη σου ζωῆ... Τί βλέπεις;

ΓΛΥΚΕΡΑ

Σκότη... σκότη!

ΝΕΟΦΥΤΟΣ

Ἀκόμα... στένεψε τὸ νοῦ στή θέλησι...

ΓΛΥΚΕΡΑ (ἐξαντλουμένη).

Τῆ χάνω

τὴ θέλησι...

ΝΕΟΦΥΤΟΣ (ἐντείνων τὸ μυστηριώδες ὕφος του).

Προσπάθησε νὰ δῆς τὸ φεῖδι, ἀπάνω
στὰ σωριασμένα ἐρείπια ποῦ τὰ σκεπάζ' ἡ ἀράχνη!

ΓΛΥΚΕΡΑ (ὑφισταμένη τὴν ὑποβολὴν του).

Τὸ φεῖδι, ναί...

ΝΕΟΦΥΤΟΣ

Τυλίγεται, ξαπλώνεται καὶ ψάχνει
νὰ βρῆ δροσιᾶς σταλαγματιὰ καὶ αὐτὴν νὰ τὴν ρουφήσῃ.
Εἶν' ἄπονο καὶ ἀχόρταγο, τίποτε δὲν θ' ἀφήσῃ
στὰ σωριασμένα ἐρείπια.

ΓΛΥΚΕΡΑ (μετ' ἐνδιαφέροντος).

Τὰ ἐρείπια αὐτά;

ΝΕΟΦΥΤΟΣ

Ἡ ζωὴ σου,

ἢ περασμένη σου ζωὴ!

ΓΛΥΚΕΡΑ (μετ' ἀποστροφῆς).

Πυκνὰ σκοτάδια ἀβύσσου!...

ΝΕΟΦΥΤΟΣ (ἐντονώτερον).

Τώρα τὸ φεῖδι ἀκούραστο τοὺς κύκλους του τυλίγει
στὸ σῶμά σου...

ΓΛΥΚΕΡΑ (μὲ δόξαριον).

Καὶ πνίγομαι!...

ΝΕΟΦΥΤΟΣ

Τ' ἄχειλο στόμα ἀνοίγει
καὶ βγάζει δρογιά τὴ γλῶσσά του...

ΓΛΥΚΕΡΑ

Κατάμαυρη σὰν πίσσα!

ΝΕΟΦΥΤΟΣ

Καὶ σὲ θωρεῖ κατάμματα!

ΓΛΥΚΕΡΑ (περίτρομος).

Μὲ τόση δρογὴ καὶ λύσσα,
ποῦ πάγωσαν τὰ μέλη μου... καὶ ὅσο τὰ μάτια κλείνω,
τόσο λυσοῦ!... Νεόφυτε, τί εἶνε τὸ φεῖδι ἐκεῖνο;

ΝΕΟΦΥΤΟΣ (ἐν ἀγρίᾳ κραυγῇ).

Ἡ ἁμαρτία!

ΓΛΥΚΕΡΑ (φρίττουσα).

ὦ! σπαραγμοὶ θανάτου!...

(Ἀποκαλύπτουσα καὶ ἀνοίγουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς βιαίως).

Μαῦρος τρόμος
μοῦ συνεπαίρνει τὴν ψυχὴ!... Ποῦ νὰ σωθῶ;

ΝΕΟΦΥΤΟΣ (ἀποσυρόμενος).

Ἐνας δρόμος,

ἓνας μονάχα ἀλάθευτα στὴ σωτηρία μᾶς φέρνει

εἶνε στενὸς καὶ ἀνήφορος, καὶ ὅποιος διαβαίνει, σέρνει
τὰ ματωμένα πόδια του ἔς ἀγκάθια βάτων... δμως
στὴν εὐτυχία μᾶς ὁδηγεῖ...

(πλησιάζει αὐτήν).

Τῆς μετανοίας ὁ δρόμος!...

ΓΛΥΚΕΡΑ

ὦ! δεῖξέ μου τὸν νὰ σωθῶ!

ΝΕΟΦΥΤΟΣ (δεικνύων τὸν Ἐσταυρωμένον).

Γονάτισε, καὶ χύσε

ἐλα τὰ δάκρυα τῆς ψυχῆς στὰ πόδια του!

(Ἡ Γλυκέρα, κλονιζομένη, προχωρεῖ ὀλίγα βήματα πρὸς τὸν Ἐσταυρωμένον καὶ σταματᾷ ἔντρομος).

Φοβεῖσαι;

ΓΛΥΚΕΡΑ

Ναί, δὲν τολμῶ!...

ΝΕΟΦΥΤΟΣ

Δοκίμασε... γονάτισε...

ΓΛΥΚΕΡΑ (μετὰ νέαν ἀπόπειραν σταματᾷ καὶ πάλιν ἔντρομος στεφάνουσα
τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν Νεόφυτον).

Ἀντήσου!...

ΝΕΟΦΥΤΟΣ

Εἶν' ἔσπλαχνος καὶ συγχωρεῖ... γονάτισε... Θυμήσου
πῶς σπλαχνικὰ ἐσυγχώρησε τὴν πόρνη, ποῦ μὲ θλίψι
ἔφερε μύρα ἀτίμητα τὰ πόδια του ν' ἀλείψῃ,
καὶ χύνοντας τὰ δάκρυα στὰ πόδια αὐτὰ πλημμύρα
μὲ τὰ μαλλιά της σπόγγιζε καὶ δάκρυα καὶ μύρα!...
Γονάτισε!...

ΓΛΥΚΕΡΑ (μετὰ μικρὸν διαταγὴν, ἐκρηγνυμένη εἰς σπαρακτικούς λυγμούς).

Γλυκὲ Ἰησοῦ!...

(Φέρει τὰς χεῖρας ἐπὶ τῆς κόμης της, τὴν λύει μετὰ νευρικῆς σπουδῆς καὶ, παράφορος, δερμᾷ
καὶ ρίπτειται, ἐν τελείᾳ ἐξαντλήσει, πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Ἐσταυρωμένου, καταφιλεῖ αὐτούς,
τοὺς βρέχει μὲ τὰ δάκρυά της καὶ τοὺς σπογγίζει μὲ τὴν κόμην της. Οἱ λυγμοὶ της ἀκούον-
ται ὑπόκοφοι).ΝΕΟΦΥΤΟΣ (ἀπιοδοχωρήσας μέχρι σχεδὸν τοῦ προσκεγμένου, ἔννοι τὰς παλάμας
καὶ τὰ ὄμματα πρὸς τὸν Οὐρανόν).

Σ' εὐχαριστῶ, Πατέρα!

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

(Εἰσέρχεται ὁ Κοσμάς, δαίς, χωρὶς νὰ ἴδῃ τὴν Γλυκέραν, βαίνει πρὸς τὸν Νεόφυτον).

ΚΟΣΜΑΣ

Ὁ Βασιλλικός πέθανε!...

ΝΕΟΦΥΤΟΣ (δεικνύων τὴν Γλυκέραν).

Θὰ ζήσῃ αὐτή!

ΚΟΣΜΑΣ (στραφεὶς πρὸς τὴν Γλυκέραν κατάπληκτος).

Ἡ Γλυκέρα!...

(ρίπτειται γονυκλήτης).

της. Κ' ἐνῶ ὑποσχότανε ἡ κόρη, σφούγγιζε μὲ τὸ μανικοπουκάμισο τὰ δάκρυά της καὶ κοιτάζε τὸν ἄντρα της ποθητὰ κ' ἐβλεπε τὸ μονοπάτι ποῦ ξετυλιγότανε μακριὰ, μέσα στοῦ δάσους τὰ χλωροκύματα. Καὶ βλέποντας ἔσερνε ἀνάλαφρα τὰ χέρια της ἀπὸ τὴς σφιχτοκλεισμένες παλάμες τῆς γριᾶς καὶ τίναζε τὸ κορμί, σὰ νὰ τὴν στένευαν τὰ ροῦχά της.

Παντρεύτηκε ἡ Ζαφείρω ἐνὸς τσελιγγα τὸ γιὸ καὶ τώρα ἔκανε τὰ Πιστρόφια στὸ πατρικὸ της. Τὰ Πιστρόφια καὶ τὸν ἀποχαιρετισμὸ. Αὐριο σύναυγα τὸ τσελιγγάτο τοῦ ἀντρός της θ' ἄφινε τὸ χειμαδιὸ νὰ ξεκαλοκαίριάζη στὰ βουνά. Ἀέριον ξάμνηνο θάκανε ἡ Μητροκούλενα γιὰ νὰ ἰδῆ τὴν κόρη της. Ξάμνηνο μονάχα ἢ καὶ περισσότερο; ποῖος τὸ ξέρει! Μιὰ τὴν εἶχε καὶ τὰ μοναχοπαῖδια τὰ κυνηγοῦν χίλια κακὰ. Μὰ καὶ τὸ ξάμνηνο λίγο δὲν εἶνε. Καλὰ-καλὰ δὲν πρόφτασε νὰ πιστέψῃ πῶς τὴν πῆραν ἀπὸ τὴν καλύβα της καὶ λὲν νὰ συνηθίσῃ στὸ χωρισμὸ της! Μ' ἂν ἔρθῃ θάνατος στὸ μεταξύ· κ' ἂν ἔρθ' ἀρρώστια! Μ' ἂν ἡ φτώχεια γίνῃ πείνα ἀγριόδομητὴ στὴν πόρτα της! Ποῖος θὰ καθίσῃ παρηγορίτης ἀγγελοσὸς στὸ προσκεφάλι της; ποῖος θὰ ταγίσῃ τὸ παιδί; Ὁμιέ! πικρὸς ποῦ εἶνε ὁ πόνος της. Κοιτάζει κατὰματα τὴν κόρη της, σφίγγει τὴν στήν ἀγκαλιά της σπασμωδικὰ, φιλεῖ τὴν καὶ ξορκίζει μὲ ὀλοτρεμὴ φωνή:

— Σὰ θὰ γροικᾶς τὸ βέλασμα καὶ τὸ κουδονολάσι μὴ μᾶς ξεχάσης, θύγω μου.

— Ὅχι, μάννα μ'! . . . ὄχι, μάννα μ'! . . .

— Ἐλα, σώνει σου, γριά' ἀφ' τὴν τώρα νὰ πααίνουμε! . . . φώναζε ἄξαφνα ὁ γαμπρὸς στενοχωρημένος.

Καὶ κοιτάζοντας ἀντίκρυ ἔδειξε στὴ γυναῖκά του ψηλὰ τὸ διάσελο. Ἐπρεπε νὰ φτάσουν ἐκεῖ γιὰ νὰ κατεβοῦν στὴς καλύβες τους. Ἐνα μεγάλο ὀλανθισμένο ἀγιόκλημα καθότανε ἀπάνω, σὰ νὰ τοὺς περίμενε. Τὸ εἶδε ἡ γριά καὶ τῆς φάνηκε Χάρος· τὸ εἶδε κ' ἡ νιά, χαμογέλασε.

— Ἄφσμε, μχννίτσα . . . εἶπε κάπως ἀνυπόμονα.

— Ναί σ' ἀφίνω . . . ἐπιθύρισε ἡ γριά πάσχοντας νὰ κρατήσῃ ἕνα λυγμὸ.

Καὶ σηκώνοντας τ' ἄσαρκα χέρια πῆρε τῆς νύφης τ' ἄμορφο κεφάλι, ψήλωσε στὰ νύχια καὶ

κόλλησε τὰ χεῖλη στ' ἀφτί της. Ἐκαμε νὰ μιλήσῃ· κόμπιασε. Ἐκαμε πάλι· ξανακόμπιασε. Μὰ τέλος κάτι κατώρθωσε νὰ εἰπῆ. Κάτι πικρὸ καὶ θλιβερὸ σὰν στερνοθέλημα, σὰν στερνοφιλημα. Ἡ κόρη πισωπάτησε τρομασμένη, κίτρινη.

— Ὅχι, μάννα μ'! . . . ὄχι, μάννα μ'! . . . ἀργοψιθύρισε κοιτάζοντας τὴν κατὰματα.

— Ἐλα-πάμε! ξανάειπε ὁ νιός· ἔχε γειά, μάννα· ἔχετε γειά! . . .

Ἐσκυψε καὶ φίλησε τὸ χέρι τῆς γριᾶς. Ἐσκυψε κ' ἡ Ζαφείρω, λουστήκανε κ' οἱ δυὸ στὰ δάκρυα.

— Σῦρτε στὸ κκλό . . . σῦρτε στὸ καλό . . . εὐχῆθηκε ἡ Μητροκούλενα.

Πάραυτα κίνησε τὸ ἀντρόγυνο στὸ δρόμο του: μπροστὰ ὁ ἄντρας μὲ τὴ φλοκάτα στὸν ὦμο καὶ στὸν ἄλλο τὸ γκραδάκι του· πίσω ἡ λεβεντονιά σφουγγίζοντας τὰ δάκρυα. Στὴν ἀρχὴ ὠκνευαν· κάποτε γύρισαν νὰ ἰδοῦν πίσω τους. Ἐπειτ' ἀγνάντεψαν ψηλὰ τὸ διάσελο· τάχυναν τὸ βῆμά τους. Τὸ σκυλὶ ἐγαύγισε πάλι· πρόσχαρα, ἔσαλαπάτησε τὰ χαμοκλάδια, πῆρε πηλαλῶντας τὸν ἀνήφορο. Τὰ πουλιὰ ξανάρχισαν τὸ λάλημα. Τ' ἀσήμεια τῆς λυγερῆς γέλασαν ἀπάνω της.

Ἡ Μητροκούλενα ἔβαλε τὸ χέρι στὰ μάτια νὰ συμμαζέψῃ τὸ φῶς τους στὴ διαβάτισσα χαρὰ. Εἶδε τὴ φουστάνελλα τοῦ γαμπροῦ ν' ἀρμενίζῃ στὸ πράσινο φύλλωμα. Εἶδε τὸ φεγγαβόλημα τῶν ἀσημιῶν τῆς νύφης, τὰ ζωηρὰ χρώματα τῆς φουστανοποδιᾶς νὰ παίζουν στὰ δροσολουμένα ρεῖκια. Ἄκουσε τὸ γαύγισμα τοῦ σκυλιοῦ τῶν πουλιῶν τὸ λάλημα. Μιὰν ἄφαντη παλάμη ἐνοιωσε νὰ σφίγγῃ δυνατὰ τὴν καρδιά της.

— Πάμε, δόλιε! . . . ἀργοψιθύρισε πιάνοντας ἀπὸ τὸ χέρι τὸ βλαχάκι.

Μπάμ! . . . ἀντιλάλησε σύγκαιρα στὴ λαγκαδιά. Γύρισε ψηλὰ: τὸ ἀντρόγυνο ἀνέβαινε τώρα τὸν ἀνήφορο πηδητὰ-κυνηγητὰ, σὰν ζευγάρι ἀγριόγίδα στὴν ὥρα τῆς λαύρας τους. Τραγουδοῦσε ὁ γαμπρός· κ' ἦταν τὸ τραγοῦδι του χαρὰ καὶ ὑπόσχεση. Γέλοιο πηδοῦσε μικρὸ κκι λιγοθυμισμένο ἀπὸ τὰ πύρινα στήθη τῆς νύφης. Τὸ χιονάτο ἀγιόκλημα περίμενε σὰ νυφιάτικη κλίνη στὸ διάσελο· τράβηξε τὸ ταῖρι στοὺς δροσεροὺς κρυψῶνές του.

— Αἰ-οὐ! . . . ἔβγαλε φωνὴ σπαραχτικὴ σὰν μυρολόγι ἢ μάννα.

A. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

ΤΑ ΚΑΡΑΒΙΑ

Μάταια θεμελιωμένα εἶνε τὰ σπίτια μας,
Νὰ ταξειδεύουν τῶχουν ἀπ' τὴ Μοῖρα!
Μάταια στὴ γωνιά τους τὸ θεὸ κρύβουνε
Κι' ὄλο τὸν κόσμον πίσω ἀπὸ τὴ θύρα.

Κ' εἶσι ἀρμενίζουσι σὲ ταξίδι ἀγύριστο,
Σὰν ξωτικά καράβια αἰώνια πᾶνε,
Οὔτε ἀργά, οὔτε γρήγορα, μονότονα,
Στὴν ἄβυσσο τοῦ χρόνου καὶ σκορπᾶνε.

Μπροστὰ, λιμάνι ἀπάνεμο δὲν φαίνεται,
Πίσω, τὴν καταχνιά σκορπᾶει ἡ Λήθη
Καὶ κάποτε, ποῦ ὁ πέπλος της ξεοκίζεται,
Θολὸ νησάκι πλέει μακρὸνὰ στὰ βόθρη.

Καὶ στὴν ἀκρογιαλιά, ἕνας ἴσκιος γνώριμος,
Σὲ δύση χειμωνιάτικης ἡμέρας,
Ἴσκιος σπιτιοῦ, ποῦ μοιάζει μὲ τὸ σπίτι μας,
Στὸ θλιβερὸ νησάκι τῆς Χιμαίρας.

Κι' ἄλλα σπιτάκια σκοτεινὰ μαντεύονται
Καὶ σ' ἕνα ἀγαπημένο παραθύρι,
Ἡ νύφη τοῦ παλιοῦ καιροῦ μας, φάντασμα,
Προσμένει τὸ φτωχὸ караβοκῆρη.

Προσμένει . . . Πάλι ἡ καταχνιά . . . Οὔτε ἀργά, οὔτε γρήγορα,
Τὰ ξωτικά καράβια, αἰώνια πᾶνε
Μακρὸνὰ ἀπὸ τῆς Χιμαίρας τὸ νησί, μονότονα,
Στὴν ἄβυσσο τοῦ χρόνου καὶ σκορπᾶνε.

— Πάμε μέσα, πού φοβᾶσαι μὴ σὲ φάνε! Καὶ εἶλεν αὐτόν.

— Ποῦ πᾶς, ἀδελφή; παρατήρησε τότε ὁ μπάρμπ'—'Αναγνώστης, ἐμφοβός. Δὲν βλέπεις τοὺς ἀστυφύλακας πῶς στέκουν 'ς τὴν ἀράδα, σὰν τοὺς νουδαίους, νὰ συλλάβουν τὸν Χριστόν; Ἐκεῖ γιὰ νὰ πλησιάσῃς, πρέπει νάχῃς μιὰ πιθαμὴ κολλάρο. Ἐσὺ εἶσαι πρωτόγαλτη καὶ δὲν τὰ ξέρεις αὐτά. Ἐχεις δίκαιον. Μὰ δὲν ρωτᾷς ἐμένα;

Ἡ Θωμαή, ἀφηρημένη, ἔβλεπε τοὺς παρὰ τὴν εἰσοδὸν παρατεταγμένους ὑπαλλήλους τοῦ ξενοδοχείου, προσπαθοῦσα νὰ διακρίνῃ τινὰ μὲ χρυσὴν καδένα καὶ ὀλονὲν εἶλε πρὸς τὰ κάτω τὸν μπάρμπ'—'Αναγνώστην, ὅστις κοντοστεκόμενος πάντοτε κ' ἐπτοημένος ἔλεγε:

— Μὰ τοῦ κάκου! Αὐτοὶ οἱ δορυνομαῖνοι κάμνουν συχνὰ ταξείδια. Δὲν θᾶνε δῶ ὁ Λαλεμῆτρος. Αὐτὸς θὰ μᾶς ἔβλεπε τώρα, τόση ὥρα. Κ' ἐπανελάμβανε, μὲ χθαμαλὴν πάντοτε φωνήν:

— Νά! ἐκεῖ—δὰ καθόντανε. Κοντός—παχύς. Ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ταραχὴ αἰφνιδία ἠκούσθη ὀπισθεν καὶ ὀρυμαγδός. Κατήρχετο καλπάζουσα ἡ ἀμαξα τοῦ Διαδόχου, οἱ δ' ἀστυφύλακες, τρέχοντες κητόπιν, ἀσθμαίνοντες, προσεπάθουν ν' ἀπομακρύνωσι τὸν συνωθούμενον ὀπισθεν ὄχλον ἐν δρόμῳ, ἄγριοι καὶ ἔτοιμοι νὰ ξεσπαθώσουν σχεδόν.

— Δὲν σ' ἄλεγα ἐγώ! Ἐκραύγασε τότε περιδεῆς ὁ μπάρμπ'—'Αναγνώστης, ἀνασηκάνων τὸ καποτάκι του, ἔτοιμος νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν γυναῖκα. Ποῦ σ' ἀφίνουν οἱ νουδαῖοι νὰ κάμῃς τὴν δουλειά σου. Ποῦ σ' ἀφίνουν, κακομοίρα, νὰ πλησιάσῃς οἱ ἀστυφύλακες! Καὶ ἀπῶθει αὐτήν.

Ταυτοχρόνως δὲ καὶ ἄλλο τρομακτικώτερον ἀκόμη συνέβη, ὀλίγον πέραν, ὅπου εἶχε συγκεντρωθῆ αἰφνης πλῆθος κόσμου, ἄλλοι δὲ ἐκ τῆς πλατείας ἔνθεν κ' ἐκείθεν ἔσπευδον ἐπάνω ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη καὶ ἀπὸ τὴν μαρμαρινὴν τοῦ κήπου κλίμακα, ὡς ἐν ἐφόδῳ.

Ὁ τροχιδρόμος, διερχόμενος, παρέσυρεν ὑπὸ τοὺς τροχοὺς τῶν ἀμαξῶν, γραιάν, ἧτις συνεκίνησεν ὅλην τὴν πλατεῖαν μὲ τὰς οἰμωγὰς τῆς στενάζουσα ὡς σφαζομένη ὄρνις. Αἱ σπαρακτικαὶ τῆς γραιῆς κραυγαί, αἱ βοαὶ τῶν κερατοφόρων τοῦ τροchioδρόμου, καὶ αἱ ἐκθαμβοὶ ἀναφωνήσεις τῶν ἐν ταῖς ἀμαξῆσι, ἐχρησίμευσαν ὡς ἰσχυρότατα τοῦ μπάρμπ'—'Αναγνώστη δικαιολογήματα, ὅστις, περιδεῆς καὶ τρέμων ὄλας, ἀπῶθων πάντοτε πρὸς τὰ κράσπεδα τοῦ κήπου τὴν ἐμφοβὸν ἤδη Θωμαήν, μέσα εἰς ἐκείνον τοῦ πλήθους τὸν ἄγριον συνωστισμόν, συμμαζευμένος εἰς τὸ καπο-

τάκι του, ὡς χελώνη ἐντὸς τοῦ κελύφους τῆς, εἰς τὸν τρόμον ἐκείνον τοῦ πλήθους λαθῶν αὐτὸς θάρρος, ἐξηκολούθει νὰ κραυγάζῃ ἀκόμη:

— Δὲν σ' ἄλεγα ἐγώ!

Ἀλλὰ βιαία τις ριπὴ τοῦ ἀνέμου ἐκάλυψεν ἐν στιγμῇ διὰ πυκνῆς νεφέλης αὐχμηροῦ κονιορτοῦ καὶ πλατεῖαν καὶ ἀνθρώπους, ἐπλήρωσε δὲ λύθρου καὶ τὸ στόμα τοῦ ἐνόρχου, ὅστις πτύων ἐλεεινῶς χῶμα καὶ λόγους ἐσπίλωμένους, ἐφώναζε:

— Σ' ἀφίνουν οἱ ἀστυφύλακες, οἱ νουδαῖοι!

Ἐπανεληθούσα οὕτω μετὰ ταῦτα εἰς τὸν οἶκον ἡ Θωμαή, ἐκλείσθη εἰς ἓν δωμάτιον σκοτεινόν, ὡς τὴν ψυχὴν τῆς καὶ ἔκλαιεν ὅλην τὴν ἡμέραν.

Ἀναλογιζομένη τὴν ἀνεξήγητον ἐκπτώσιν τοῦ μπάρμπ'—'Αναγνώστη, ἀρνούμενου νὰ εἰσελθῇ εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν, καὶ συνδυάζουσα πρὸς τοῦτο τὸν ἀπλοικὸν καὶ ζαλισμένον πάντοτε χαρακτῆρα τῆς θείας τῆς Ἀννούσης, ἧτις εἶχε τὴν μανίαν ν' ἀνακαλύπτῃ ὁμοιότητα μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ νὰ ἐπιμένῃ ἔπειτα εἰς τὴν ἀπάτην, τότε μόνον ἐπίσθη ὅτι ὅσοι ἐκόμιζον εἰς αὐτὴν τὰς χαρμωσύνους εἰδήσεις τὴν ἐξηπάτων, αὐταπατώμενοι, καὶ ἠσθάνθη κατάκαρδα τὴν θλιβεράν ἀπελπισίαν πλέον, ὡς νὰ ἤγγισε βελόνη τὴν καρδίαν τῆς.

Πρὸς τί ν' ἀναμένη ἐν Ἀθήναις πλέον; Ἀσθενεστάτη ἐλπίς μιὰ ὑπελείπετο ἀκόμη καὶ αὕτη διελύθη ὡς πομφόλυξ ὕδατος, καθὼς τόσαι ἄλλαι. Οἱ περιηγηταὶ ἐκεῖνοι ἐπανήλθον, ὁ δὲ διερμηνεὺς αὐτῶν δὲν ἦτο ὁ σύζυγός τῆς. Ἡ μητέρα τῆς τῆς ἔστειλε θρήνους μὲ τὰ γράμματά τῆς, νὰ ἐπιστρέψῃ πλέον γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Παναγίας. Νὰ κυττάξουν τὴν φτώχειαν τῶν, νὰ κυττάξουν τὸ νοικοκυριὸν τῶν. Πᾶει τὸ καλοκαίρι, παιδί μου, κ' ἔρχεται ὀ χειμῶνας, ἐστὲν ἡ γρηᾶ—Κυρατζίου, μὲ τὰ γράμματά τῆς.

Μοῦ γράφεις ὅτι περιμένεις νὰ μάθῃς ἀκόμη, ἀπὸ τὴν Πάτρα, ἀπὸ τὸν Πύργον καὶ δὲν ξέρω ἀπὸ ποῦ ἄλλου. Τοῦ κάκου περιμένεις. Σὲ γελᾶνε ὄλοι, ἀφοῦ ὁ ἄνδρας σου σ' ἐγέλασε. Κάμε νὰ ἔλθῃς γιατί ρημάζανε τὰ πράγματά μας. Οἱ νοικοκυραῖοι παραξένεψαν; οἱ ἀργάταις γροσσούζεψαν; Δὲν γνωρίζω. Γνωρίζω μόνον ὅτι ὁ μπάρμπα—Γιωργός ὁ Δεσπότης, ὁ πρῶτος τοῦ χωριοῦ μας κλαδευτής, ποῦ μᾶς κλάδευε τὸ ἀμπέλι πάντοτε, καὶ τὸ ἔλογοῦσε, κ' ἔκαμνε πολλὰ καὶ καλὰ σταφύλια, μ' ἐγέλασε, μὲ τὸ σήμερα καὶ μὲ τὸ αὔριο, καὶ μᾶς ἄφησε τὸ ἀμπέλι ἀκλαδευτό, καὶ ἔγεινε κλάρα τὸ ἀμπελάκι σου, Θωμαή μου. Οἱ σκαφτιάδες μ' ἐξαπατήσανε, μὲ τῆς ψευταῖς τους, καὶ δὲν τὸ σκάψανε, καὶ τὸ ἀμπελάκι σου ἔμεινεν ἄσκαφτο, Θωμαή μου. Θεῖαφι δὲν εἶχα

Ἐλαιογραφία: Γ. Ν. Ροῦλου.

ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑ

('Απὸ τὴν ἔκθεσιν τῆς Ἐταιρείας τῶν Καλλιτεχνικῆς Ἑνώσεως.')

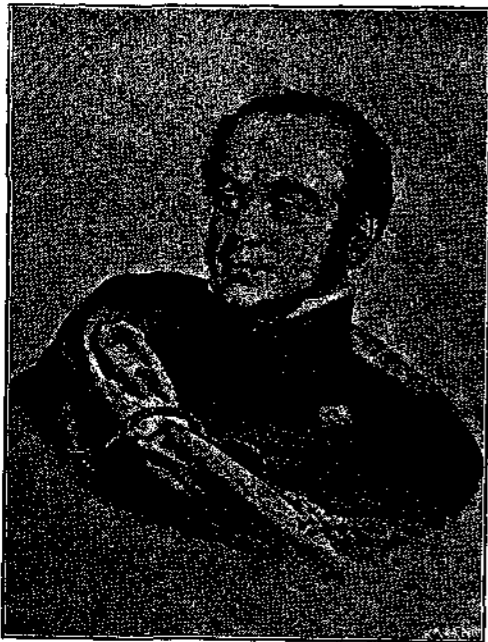
Ἐλαιογραφία: Δ. Γερασιώτου.

ΚΡΙΝΟΙ

('Απὸ τὴν ἔκθεσιν τῆς Ἐταιρείας τῶν Φιλοτέχνων.')

Γενεύης. Τούτο δέν είναι ιστορικώς ακριβές. Διότι ή εν 'Ελβετία φιλελληνική κίνησις όφειλεται εις την πρωτοβουλίαν ενός μόνου άνδρος, του μεγάλου φιλέλληνοσ 'Ευνάρ, εμπνευσθέντος την προς την 'Ελλάδα αγάπην υπό του υπερόχου αυτού φίλου του 'Ιωάννου Καποδιστρίου, εις την φωνήν του όποιου ούδέποτε εκώφευσε παρέχων άρειδώς άνεκτιμήτους τās εις την 'Ελλάδα εύεργεσίας του.

Αυπούμαι μή δυνάμενος ή όλίγασ νά χαραζώ

Φαβιέρος.

γραμμάς επί του κεφαλαίου περι του φιλολογικου εν Γαλλία φιλελληνισμού.

Σημειώ μόνον ότι πρώτη υπέρ τής 'Ελλάδος ποιητική κραυγή ήτο ή του Gaspard de Pons «Ήδη εις την ανάστασιν των 'Ελλήνων», μεθ' ήν επηκολούθησαν πολλαί ποιητικάί του φιλελληνισμού εκδηλώσεις, εν αις προσέχει ό εν τώ «Κωδωνοσασίω του 'Αγίου Μάρκου» του Λεφεβρ Ντεμιέ ποιητικώτατος «θρήνος επί τώ θανάτῳ του Μπαίρων και τή καταστροφή των Ψαρών».

Μεταξύ δέ των τραγικών έργων, ό Λεωνίδας του Πισάλδ εκορύφωθεν εν τώ «Γαλλικῳ Θεάτρῳ» τον φιλελληνικόν ένθουσιασμόν, με πρωταγωνιστήν τον μέγαν Γάλμαν.

Ό Βίκτωρ Ούγκώ παραδόξως δέν είχαν εισέτι εμπνευσθή εκ των ελληνικών αγώνων. Συνήγορος τής 'Ελλάδος ή μούσα του ένέπνευσε

τον ποιητήν τὸ πρώτον εις τὰ «Ανατολικά του». 'Αλλ' αφαιρεί πολὺ τῆς φιλελληνικῆς γοητείας τινῶν ἐξ αὐτῶν ὁ πρόλογος τοῦ συγγραφέως. «Εάν ἐρωτηθῶ, λέγει, εις τί ἀποβλέπει τὸ ἄκρηστον τοῦτο βιβλίον. . . διατί στιχοιργῶ περὶ Ἀνατολῆς, θὰ ἀποκριθῶ, ὅτι οὔτε ἐγὼ γνωρίζω» εἶναι μία ποιητικὴ ιδιοτροπία, ἢ ὁποία κατὰ τρόπον ἀστείωτατον μὲ κατέλαβε τὸ παρελθὸν θέρος». Ὁρθῶς παρατηρεῖ ὁ συγγραφεὺς ὅτι αἱ γραμμαὶ αὗται εμπνένου ἀίσθημα δυσάρεστον (une malaise). «Εἶναι ἐπιτετραμμένον», λέγει, «εις τὸν ποιητήν, νά ἱσταται ὑπεράνω πάντων, πρὸς πάντα ἄλλον σκοπὸν ἀδιάφορος, πλην τοῦ αἰσθητικοῦ, ἀλλ' ὅταν ἐκλέγῃ θέματα, ὅσον τὸ τῆς ἐλληνικῆς ἐθνεγεργεσίας, ἢ εμπνευσίς του πρέπει νά εἶναι κέρη τοῦ ένθουσιασμοῦ και τῆς εὐλιχρύνειας».

'Αλλὰ δέν νομίζω ὅτι ἡ φιλελληνικὴ κραυγὴ τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ πρέπει νά κριθῇ μὲ τὸν πήχυν των ιδιοτροπιῶν τοῦ προλόγου του.— Πάντοτε δὲ ἐκχειρίζει εις τὴν ψυχὴν μου ἢ εὐγνωμοσύνη πρὸς τὸν ποιητὴν των Ἀνατολικῶν και των ἀσμάτων τοῦ λυκόφωτος, ὅστις ἐκάλει τὴν Εὐρώπην εις ἐπιλογὴν μεταξὺ τοῦ δικαίου αγῶνος και τῆς βίας.

Choisis enfin, avant que ton Dieu ne se lève,
De Jésus et d'Omar, de la croix et du glaive,
de l'aurole et du turban.

Και θὰ εὐρίσκω ἀληθῆ εὐλιχρύνειαν εμπνεύσεως εις τοὺς στίχους τοὺς ἀπαραιμῖλους, δι' ὧν παριστᾶ τὸν Κανάρην ἐπαίροντα εις τὸ κέρας τοῦ ἐπιδρόμου τοῦ πυρπολικοῦ του τὴν σημαίαν τῆς πυρκαϊᾶς.

Sur le vaisseau que prend comme son pavillon
Aurore l'incendie.

Και πάντοτε θὰ ἀνευρίσκω ἀνταξίους τοῦ ὕμνουμένου στρατηγοῦ τοὺς στίχους, τοὺς ὁποίους τῷ ένέπνευσεν ὁ Φαβιέ, τοῦ ελληνικοῦ στρατοῦ ὁ πρώτος ὀργανωτής, ὁ γενναῖος στρατιώτης τῆς Καρύστου, τοῦ Χαΐδαρίου και τῆς Χίου, ὁ ἐπικὸς τῆς Ἀκροπόλεως πρόμαχος.

Commande nous, Fabvier, comme un prince invoqué,
Toi qui seul fus au poste où les rois ont manqué
Chef des hordes disciplinées,

Parmi les Grecs nouveaux ombre d'un vieux Romain,
Simple et brave soldat, qui dans ta rude main
D'un peuple a pris les destinées

'Αλλ' ὄχι μόνον ὁ ῥομαντισμὸς ένέπνευσθη υπό του ελληνικοῦ αγῶνος και ἔφαλε τοὺς θριάμβους του και ἔκλαυσε τās περιπετειάς του. Ὁ Λαμαρτίνος αὐτός, ῥομαντικὸς τὴν εμπνευσιν και κλασσικὸς τὴν μορφὴν, ἀφιέρωσε, καιτοι έν παρόδῳ, θερμούς υπέρ τῆς 'Ελλάδος στίχους.

«Ὅσον πενιγρὰ και ἂν ἦτο ἡ συμβολὴ του, ἀπετέλουσιν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μεγάλην ἐνίσχυσιν διὰ τὴν 'Ελλάδα στίχοι του Λαμαρτίνου, και στίχοι οἱ οἱ ἐξῆς:

Un seul cri vous restait et vous l'avez jeté
Votre langue n'a plus qu'un seul mot: Liberté.

Au signal des combats, qu'il entend retentir
Tout Hellène est soldat, tout soldat est martyr.

Και ἡ κλασσικὴ ποίησις ἔδωκε και ἕτερον ἐπιφανῆ φάλην εις τὸν ελληνικὸν αγῶνα, τὸν Καζιμίρ Δελαβίνε, εις τὴν λύραν του ὁποίου ἡ ελληνικὴ ἐπανάστασις ένέπνευσε τās γλυκυτέρας μελωδίας.

'Αλλὰ πῶς νά λησμονηθῇ του Βερανζέ, του λαϊκοῦ τραγουδιστοῦ, ὁ φιλελληνισμός; Τὰ ἄσματα του ἀπ' ἄκρου εις ἄκρον τῆς Γαλλίας ἀντήχουν τότε και ὑπ' αὐτὴν τὴν καλαμοσκεπῆ στέγην τῆς ἐσχάτης ἀγροτικῆς καλύβης προσέκλυον παλμούς υπέρ τῆς αγωνιζομένης 'Ελλάδος.

Νομίζω, παρ' ὅλα τὰ ἀνωτέρω, ὅτι ἡ περι τοῦ γαλλικοῦ φιλολογικῶ φιλελληνισμοῦ μελέτη τοῦ συγγραφέως εἶναι ἀτελής. Περιωρίσθη εις τās κορυφάς. 'Αλλὰ δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας εἶναι ἐξόχως ἐνδιαφέρουσα ἡ σπουδὴ του φιλολογικοῦ φιλελληνισμοῦ έν τῷ συνόλῳ.

Τόσον καθολικῆ ἦτο τότε ἡ ἐκ του φιλελληνισμοῦ εμπνευσίς, ὥστε οἱ ὑπέρ τῆς 'Ελλάδος παλμοὶ ἔκαμαν πλῆθος ἀνθρώπων νά πιστεύσουν, ὅτι εἶναι συγγραφείς, πρὸ πάντων δὲ ποιηταί. 'Αλλα ἐγράφοντο ἀνώμως, ἄλλα ὑπὸ ψευδώνυμα ἢ ἀρχικὰ στοιχεῖα μόνον, ἀλλ' ὅλα ἔφερον έν προμετωπίδι «Πρωλεῖται υπέρ των αγωνιζομένων Ἕλλήνων».

Μέλον ὅτι δὲ μὲ τοὺς στίχους πολλῶν εκ των ποιητῶν τούτων, των ὁποίων τὰ πλείστα ἔφερον τὸ ὄνομα Ἑλληνίδες ἢ Ἑλληνιάδες (Hellénides) θὰ ἐγέλων βεβαίως οἱ συμπολίται των, ἠγοράζοντο ταῦτα κατὰ μυριάδας.

Τὰ πλείστα των ποιημάτων τούτων εἶναι ὄντως φιλολογικά τέρατα. 'Αλλὰ θὰ ἦτο βδελυγμία τὸ ἐλαφρότερον σκῶμμα εις τὰ χεῖλη των τέκνων ἐκείνων, εις τοὺς ὁποίους ἐπρομήθευον ἄρτον και πῦριτίδα.

Ὁλίγα γράφει ὁ συγγραφεὺς περι τοῦ ἐκτός τῆς Γαλλίας φιλελληνισμοῦ, ὅστις πανταχοῦ ἐξεδηλώθη και φιλολογικὸς και πρακτικὸς εις χρῆμα και εις αἶμα. 'Εν Ἀγγλίᾳ ἡ «Φιλελληνικὴ Ἐταιρεία του Λονδίνου», ὁ Μπαύρων, ὁ Στάνωπ, ὁ Κόχραν, ὁ Τσοῦρτε, ὁ Ἄστιγξ, προσήνεγκαν εις τὴν 'Ελλάδα ἀνεκτιμήτους εύεργεσίας. Τὸν γερμανικόν δὲ φιλελληνισμόν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης

ἀρκεῖ νά χαρακτηρίσῃ ἡ πρὸς τὴν 'Ελλάδα ένθερμος αγάπη του βασιλέως Λουδοβίκου, ἡ τόσον ποιητικὴ και πρακτικὸς εύεργετικὴ συνάμα, αἱ πρὸς αὐτὴν ὑπηρεσίαι του Θεοφίλου και ἡ μνεῖα ὅτι ἡ Πρωσσία, ἡ Σαξονία και ἡ Βαυαρία ἔδωκαν εις τās φάλαγγας των αγωνιζομένων Φιλελλήνων τοὺς πολυαριθμοτέρους μαχητάς.

Ὁ συγγραφεὺς ὁμιλεῖ και περι ῥωσικοῦ φιλελληνισμοῦ και ἀναφέρει ὡς ἐκδηλώσιν αὐτοῦ τὴν «Φιλικὴν Ἐταιρείαν».

Μόνον Ἕλλην δύναται νά κατανοήσῃ τὸ μέγεθος τῆς πλάνης του συγγραφέως, ὁ ὁποῖος, ὡς ἔπραξε και περι του Κοραῆ βαπτίζων αὐτὸν Γάλλον φιλέλληνα, βαπτίζει ἐπίσης φιλέλληνας Ῥώσους τὸν Σκουφᾶν, τὸν Ξάνθον, τὸν Τσακάλωφ, και τὴν ἄλλην αείμνηστον χορείαν των Φιλικῶν, τοὺς ὁποίους ὀνομαζέι ἐκρωσσοθήντας Ἕλληνας (de Grecs russifiés). 'Αλλ' εἶναι ἀνεξήγητος ἡ πλάνη αὕτη του συγγραφέως ἡ ἀποδίδουσα εις τὴν έν τῇ ξένη ἐγκατάστασιν, ἔστω και μόνιμον, ἀπώλειαν τῆς φυλετικῆς ιδιότητος και τῆς ἠθνικῆς συνειδήσεως.

Ὁ συγγραφεὺς ὁμολογεῖ ἄλλως, ὅτι οὔτε ἡ ῥωσικὴ φιλολογία ἠσχολήθη περι του ελληνικοῦ αγῶνος, οὔτε φιλέλληνας Ῥώσους κατέβηεν εις τὴν 'Ελλάδα.

Μόνον οἱ τετιμημένοι Ῥῶσοι νεκροὶ του Ναυαρίνου προσήνεγκαν θυσίαν αἵματος εις τὸν βωμόν τῆς ελληνικῆς ανεξαρτησίας.

Και τελευταίον σημειώ τὴν ὑπὸ του συγγραφέως παράλειψιν οἷας δὴποτε μνεῖας περι του έν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτεῖαις φιλελληνισμοῦ, ὁ ὁποῖος τόσον ένθερμος και τόσον εύεργετικὸς ἐξεδηλώθη κατὰ τὸν ἡμέτερον αγῶνα.

Τὸ ἀτυχέστερον μέρος τῆς ιστορικῆς μελέτης του κ. 'Ιζαμπέρ εἶναι τὸ ἀφορῶν τὸν 'Ιωάννην Καποδιστρίαν.

Τὸν μέγιστον των νεωτέρων Ἑλλήνων κρίνει, φαίνεται, ὁ συγγραφεὺς ἐπὶ τῇ βάσει των εἰδήσεων των συγχρόνων ἐχθρῶν του, και των δημοσιογραφικῶν ἄρθρων των λυσαλαέων πολεμίων του, μεταξὺ των ὁποίων ἡ ξυνωρίς των στιχοπλόκων του καιροῦ ἐκείνου εἶχεν ὀνομασίαι Ἄρμυδιον και Ἄριστογείτονα τοὺς δολοφόνους του. 'Αλλὰ και αἱ ἀνταποκρίσεις των τότε διπλωματικῶν ἀντιπροσώπων τῆς Γαλλίας συντελοῦν και αὗται εις τὸ νά παραστήσῃ τὸν Καποδιστρίαν ὁ συγγραφεὺς ὡς ἓνα πολιτικόν, ἀσχολούμενον με ῥαδιουργίας (intrigues), ἂν και δέν ἀπέφυγε τὴν ὁμολογίαν, ὅτι ἡ πολιτικὴ τῆς Πατρίδος του

ἡ φωνὴ τῆς μαθητικῆς ἡλικίας. Ἐκεῖνο τὸ «ζήτημα» ποῦ ὑπεδέχθη τὴν πριγκίπισσαν ἐρχομένην εἰς τὸν τόπον τῆς δεινροφυτείας, ἡ ἐπευφημία ποῦ ἐπετάχθη ὀξεῖα ἀπὸ ἀμόλυντα χεῖλη καὶ ἀμιάντους ψυχὰς ἦτο λαμπερὰ ὡς τὸ φῶς

χθοῦν καὶ θὰ ζήσουν, γενεὰ φυτῶν μὲ γενεὰν ἀνθρώπων, νέος χυμὸς, νέον αἷμα.

Εἰς γέρον εἶπε τὴν τελευταίαν λέξιν τῆς πανηγύρεως:

— Διὰ τὴν ἀπέναντι τῆς φυλακῆς τοῦ Σωκρά-

τῆς Κυριακῆς, διαυγῆς καὶ κρυσταλλώδης ὡς ὁ οὐρανὸς ποῦ ἐσαπφείρωνε τὴν πανήγυριν.

Ἡ βασιλὶς τοῦ μέλλοντος μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ποῦ κλείουν τὴν ἀσυννέφιαστον αἰθρίαν ἀτελειώτου καλωσύνης ἐφύτευσε τὸ δάσος τοῦ μέλλοντος. Ἄμφοι ἐλαμψαν τὴν στιγμὴν ἐκείνην καὶ ἡ ἐκκλησία ἠλόγησε τὸν ναὸν ποῦ ἱεμελιόυτο. Αἱ πράσινοι γραμμαὶ ἐγράφοντο ὀλονὲν ἐπὶ τοῦ κιτρίνου λόφου, ἀπὸ χεῖρας ἀπλάστους καὶ ἀκηλιδώτους ἀκόμη. Δενδρύλλια ἐρρίζωσαν εἰς τὴν γῆν, ὀμήλικα μὲ τὰ παιδάκια καὶ τὰ κοράσια ποῦ τὰ ἐφύτευσαν, διότι μαζί των θὰ ἀναπτυ-

τους; Τὸ δάσος ἔπρεπε νὰ φυτευθῆ ἀπέναντι μιᾶς φυλακῆς, ἀπὸ τὰ σιδηροφράγματα τῆς ὁποίας νὰ προβάλλουν βασιανισμέναί αἱ μορφαὶ ἐμπρηστών. Ἄλλ' ὑπῆρξάν ποτε τοιαῦται φυλακαὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα; Ἄχ! ἄς μὴ πικρᾶνω τὴν γλυκύτητα τῆς πανηγύρεως. Φθάνει.

Ἡ πανήγυρις ἐτελείωσεν. Ὁ ἥλιος ἀνέβαινε πρὸς τὸν οὐρανὸν φιλῶν τὸ νεογνὸν δάσος. Ἡ πριγκίπισσα ἐπέστρεφεν ἐπὶ τῆς ἀμάξης διὰ τῆς λεωφόρου Ἀκροπόλεως, ὅλη καλωσύνη, ἐλαφρὰ καὶ φωτεινὴ ὡς θεότης.

Αἱ δύο φλογεραὶ δὲν παρεπονούντο πλέον.

Ζ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΤΟ ΔΕΚΑΤΕΝΟΜΗΜΕΡΟΝ

Ἐνῶ ἐκπνέουν αἱ τελευταῖαι κρίσεις, καὶ αἱ πλέον ἑκαθυστερήσασαι, περὶ τῆς τέχνης τῆς κ. Ἀγνῆς Σόρμα καὶ ἐνῶ ἀρχίζου νὰ ἀναπαύωνται μαζί μὲ αὐτὴν οἱ ποιηταί, τοὺς ὁποίους ἔσυρε μέχρι τῶν σανίδων τοῦ Δημοτικοῦ Θεάτρου, ἐξαιρέσει, ἐνοσιῆται, τοῦ ἀξιότιμου κ. Γεωργίου Ὀνέ, ὁ ὁποῖος οὐδέποτε ὑπέφερε τὸ παραμικρὸν εἰς τὴν φιλοξενον αὐτὴν γῆν — ἤλθεν ἐπὶ τέλους καὶ ἡ σειρά τῆς ζωγραφικῆς. Τὴν εὐκαιρίαν ἔδωκε τὸ ἀνοίγμα τῶν δύο ἐκθέσεων μας, τῆς μιᾶς εἰς τὸν περίβολον τῆς Βουλῆς, τῆς ἄλλης εἰς τὸ παλαιὸν Πανόραμα τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἴσως δὲ καὶ μιᾶς τρίτης, τὴν ὁποίαν δικαιούμεθα νὰ ἀναμενόμεν, ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὸ τριπλὸν μέχρι τῆς ὥρας αὐτῆς σχῆμα τοῦ ζωγραφικοῦ μας κόσμου. Οἱ συνειθισμένοι νὰ ἀναζητοῦν πάντοτε τὰ αἰτία τῶν φαινομένων πολὺ δύσκολα θά νενεύρουν τὴν ἀφορμὴν τοῦ σχήματος αὐτοῦ. Κάποιος ξένος λόγιος, παρεπιδημῶν ἐνταῦθα, μ' ἐρωτοῦσε τελευταῖον, ἐὰν τὸ σχῆμα προῆλθεν ἀπὸ «λόγους Σχολῆς». Ἡθέλησα, διαφεύγων τὴν δύσκολον ἀπάντησιν, νὰ τοῦ μεταφράσω τὸ χαρακτηριστικὸν μανιάντικο λόγιον, τὸ ὁποῖον ἐνημῆθη ἐπικαιρότατα προχθὲς ἑνὰς πνευματώδους χρονογράφου, ἐπειδὴ ὅμως ἐσκέφθην ὅτι καμμία γλώσσα τοῦ κόσμου δὲν θὰ εἰμποροῦσε νὰ ποδώσῃ τὸ μουσικοσατυρικὸν ὄψος τοῦ ἀραῖα, ἀραῖα, νὰ φανόμεσθε καμμία σαραναράα, ἐπρωτίμησα νὰ ποδώσω τὸ αἶτιον εἰς λόγους... κοινοβουλευτικούς. Καὶ ἡ συνεννόησις ὑποθέτω ὅτι ἐπῆλθεν.

Ὅπως δὲποτε αἱ δύο ἐκθέσεις ἤνοιξαν ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην, οἱ πρῶτοι ἀκροβολισμοὶ τῆς καλλιτεχνικῆς κριτικῆς, τῆς ὁποίας τὴν γνωριμίαν ἐκάμαμεν μόλις κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ἠκούσθησαν πάλιν εἰς τὰς στήλας τῶν καθημερινῶν ἐφημερίδων καὶ τὸ κοινόν, τὸ καλλιτεχνικὸν κοινὸν τῆς πρωτεύουσας, ἤρχισε, μετὰ τὰ κορακιστικά τῆς δραματικῆς τέχνης καὶ τῆς ἠθοποιίας, νὰ ἐπαναλαμβάνῃ εἰς ὅλους τοὺς τόνους τὰ κορακιστικά τῆς ζωγραφικῆς, τὰ ὁποῖα τοῦ συλλαβίζου πρῶι καὶ βράδου οἱ εἰδικοί κριτικοί. Ἐπὶ τῆ εὐκαιρίᾳ αὐτῇ δὲν πρέπει νὰ παρέλθῃ ἀπαρατήρητον ὅτι τὸ ἑλληνικὸν κοινὸν παρουσιάζει ἰδιαιτέραν κλίσιν καὶ ἀξιοθαύμαστον ἐπιρρέπειαν πρὸς τὴν ἀγάριστον τέχνην τῆς κριτικῆς, μίαν κλίσιν, ἢ ὁποία προσλαμβάνει τὴν σοβαρότητα καθήκοντος. Εἰς ὅλον τὸν κόσμον πηγαίνει κανεὶς, ὑποθέτω, εἰς τὸ θέατρον ἢ τὴν πινακοθήκην ἀπλούστατα διὰ νὰ πολαύσῃ, χωρὶς καμμίαν ὑστεροβουλίαν κριτικῆς, ἀπὸ τὰς χιλιάδας δὲ τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι περνοῦν ἀπὸ τὰς αἰθούσας τῶν ἐκθέσεων τῆς ζωγραφικῆς καὶ γάσκουν

ἐμπρὸς εἰς ἕνα πίνακα ἢ ἀπολιθώνονται ἐμπρὸς εἰς ἕνα μάρμαρον ἢ μένουσιν καρφωμένοι ἐπάνω εἰς τὴν ἑδραν μιᾶς πλατείας θεάτρου, δὲν ἀκούει κανεὶς συνήθως ἢ τὸ πολὺ-πολὺ μονοσύλλαβα θαυμαστικά, ὅταν δὲν ἀνακαλύπτῃ μίαν συνοφρῶσιν ἢ ἕνα μορφασμὸν ἢ μίαν χειρονομίαν, χωρὶς ποτὲ ἢ αἰθούσα τῆς πινακοθήκης ἢ ἡ πλατεία τοῦ θεάτρου νὰ προσλαμβάνῃ ἀγρίαν καὶ ἀγέλαστον ὄψιν συνελεύσεως συγκλητικῶν. Καὶ ὑποθέτω ὅτι δι' ὅλους τοὺς φρονιμούς αὐτοὺς εὐρωπαίους ἢ τέχνη, ὅταν δὲν ἀποτελῇ εὐχαρίστησιν, δὲν καταντᾷ βῆσανον. Ἐδῶ οἱ ἀνθρώποι γίνονται δυστυχεῖς χωρὶς λόγον. Πηγαίνουν ὅλοι εἰς μίαν ἐκθέσεων ζωγραφικῆς, προμελετημένοι διὰ κριτικὴν ἢ δὲν πηγαίνουν καθόλου, διότι φοβοῦνται ὅτι δὲν ἔμαθαν καλὰ τὸ μάθημά τους; πηγαίνουν εἰς τὴν Σόρμα μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ τὴν συγκρίνουν πρὸς τὴν Δουζέ ἢ δὲν πηγαίνουν καθόλου, διότι δὲν συνέπεσαν ἢ πρῶτη νὰ παίξῃ ἕνα δράμα, εἰς τὸ ὁποῖον εἶδαν τὴν τελευταίαν καὶ ἐπομένως ἢ κριτικὴν τὴν ναυαγεί. Δὲν θὰ λησμονήσω δὲ ποτὲ ὅτι εἰς μίαν παράστασιν, δὲν ἐνθυμούμαι ποίας μεγάλης ἠθοποιού — ἴσως νὰ εἶνε ἡ Σόρμα — ἕνας κύριος πλησίον μου καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς παραστάσεως ἐδασανίζετο μὲ τὸν Ἴψεν, τὸν Δεμαίτρ καὶ τὸν Δεγκουβέ (δὲν εἰξέρω κ' ἐγὼ πῶς, ἀνακατώνων τὴν παράδοξον σαλάταν του) χωρὶς νὰ ἐνοχλῇ παντάπαι τοὺς γείτονάς του, οἱ ὁποῖοι καὶ αὐτοὶ εὗρισκαν πλέον ἐνδιαφέρονσαν τὴν κριτικὴν του ἀπὸ τὸ θέαμα καὶ τὴν τέχνην τῆς ἠθοποιού καὶ προσεπάθουν, συνωσιζόμενοι γύρω του, νὰ πάρουν μερικὰ πρόχειρα μαθήματα διὰ τὴν πνευματικὴν τουαλέταν των τῆς αὔριον. Τὸ πρᾶγμα εἶναι σοβαρότερον παρ' ὅσον φαίνεται, ἔχω δὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι, ἂν εὗρίσκετο κάποιος — ἔστω καὶ ὁ ὑπνωτιστὴς κ. Ἀντωνίου — νὰ πείσῃ ὅλον αὐτὸν τὸν κόσμον ὅτι ἡ κριτικὴ δὲν ἀποτελεῖ ὑποχρέωσιν καὶ ὅτι τίποτε δὲν ἀναγκάζει τὸν ἀνθρώπον νὰ ἔχῃ τὴν γνώμην του καὶ μάλιστα νὰ τὴν ἐκφράξῃ, διὰ τὰ καλλιτεχνικά ζητήματα, οἱ θαμῶνες τῶν ἐκθέσεων τῆς ζωγραφικῆς, τῶν συναυλιῶν καὶ τῶν ἐκτάκτων καλλιτεχνικῶν παραστάσεων θὰ ἐπολλαπλασιαζόντο καταπληκτικῶς.

Ἴσως αὐτὸς εἶνε, ἐκτὸς τῆς ἄλλης πτωγαλαζο-νείας, ὁ λόγος τῆς ἀπροθυμίας καὶ ἀστοργίας τοῦ ἀθηναϊκοῦ κοινού πρὸς τὰ ἑλληνικά θέαματα καὶ ἀκούσματα, ἀκόμη καὶ ὅταν εὗρισκάνται ἄνω τοῦ μετρίου. Ἀνθρώποι, οἱ ὁποῖοι συγχάζουν εἰς τὸ θέατρον ἢ τὰς πινακοθήκας, διὰ τὸν ἀπλούστατον καὶ φυσικώτατον λόγον τῆς ἀπολαύσεως, ἀνέγονται εὐχαρίστως ὅλας τὰς ἀνεκτὰς διαβαθμίσεις τῆς ἀπολαύσεως αὐτῆς, ὅταν μάλιστα δὲν ὑπάρχουν ἀνώτεραι ἀνθρώποι ὅμως, οἱ ὁποῖοι θεωροῦν ὑποχρέωσιν των νὰ «κρίνουν», δὲν εὗρισκουν τὸν λόγον νὰ ἐξευτελίσουν τὴν ἐπιστήμην των ἐντεῦθεν ἀπὸ τῶν ἐξωτῶν μεγαλοφυῶν. Τὰ κενὰ θρανία εἰς τὰς παραστάσεις

Ο κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ, ὁ τόνον ἐνθουσίασας πέρυσιν τοὺς Ἀθηναίους Ἑλληναὺς βαθύφωνος, θριαμβεύει κατ' αὐτὰς εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐν τῇ ὑποδύσει τοῦ Ciccio εἰς τὴν «Ἰριδα», τὸ νέον μελόδραμα τοῦ Μασκάνη. Αἱ ἐφημερίδες ἀφιερῶνουν ἄρθρα δι' αὐτὸν ἐνθουσιώδη καὶ δημοσιεύουν τὴν εἰκόνα του.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗΝ, 19 Νοεμβρίου, ἔγιναν τὰ ἐγκαίνια τῆς Καλλιτεχνικῆς Ἐκθέσεως τῆς «Ἑταιρείας τῶν Φιλοτέχνων». Ἡ εὐρυτάτη καὶ κάλλιστα φωτισμένη αἴθουσα τῆς ἐκθέσεως περιλαμβάνει ὑπερκατὸν ἔργα ζωγραφικῆς καὶ γλυπτικῆς διαφόρων Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν, ἐν οἷς τῶν κκ. Δ. Γερασιώτου, Ε. Θωμοπούλου, Β. Μποκατσιάμπη, Ν. Ὁθωναίου, Θ. Δημητρίου, Ζ. Φρυδᾶ, Π. Μαντισπούλου, Δ. Γαλιάνη, Σ. Σκαρβέλη, Β. Κοντοπούλου, Ν. Σουδιᾶ, Μ. Πιέρρη, Σ. Βικάτου, τῶν κυριῶν Θελαίας Φλωρᾶ, Ε. Κοντομαῦ, Ε. Ζλατάνου, Ε. Βοζίκη καὶ τῶν ἀποθανόντων ἐν τῇ ξένῃ Κουνελάκη καὶ Πανταζῇ.

Τινὰ τῶν ἔργων τῆς ἐκθέσεως θέλουσι δημοσιεῦθαι εἰς τὰ «Παναθηναϊα» διὰ φωτοστιχογραφίας.

ΗΝΟΙΞΕΝ ἐπίσης ἡ ἐκθεσις τῆς «Ἐνώσεως τῶν Καλλιτεχνῶν» ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς Βουλῆς. Ἡ ἐκθεσις αὕτη περιλαμβάνει περὶ τὰ 30 ἔργα ζωγραφικῆς τῶν κκ. Ν. Γύζη, Γ. Ροῦλοῦ, Π. Λερπέση, Ι. Οἰκονόμου, Ν. Ὁθωναίου, Κ. Βολανάκη, Ε. Λαμπάκη, τινὰ τῶν ὁποίων θὰ δημοσιεύσασιν ἐπίσης διὰ φωτοστιχογραφίας τὰ «Παναθηναϊα».

Ἀθηναϊκά.

ΕΝΩΠΙΟΝ τῶν σπουδαστῶν τῆς Ἐμπορικῆς καὶ Βιομηχανικῆς Ἀκαδημίας καὶ τῶν καθηγητῶν αὐτῆς ἐτελέσθησαν πρό τινων ἡμερῶν ἐν τῷ ἐπι τῆς οδοῦ Σταδίου μεγάρῳ ἐν πάσῃ μεγαλοπρεπεῖᾳ τὰ ἐγκαίνια τοῦ «Ἀκαδημαϊκοῦ Ὁμίλου», πρόεδρος τοῦ ὁποίου τυγχάνει ὁ καθηγητὴς τῆς Ἀκαδημίας καὶ συνεργάτης ἡμῶν κ. Γεώργ. Στρατήγης. Μετὰ νευρώδη καὶ σύντομον προσλαλίαν τοῦ διευθυντοῦ κ. Ὁθωνος Ρουσοπούλου ὁ κ. Στρατήγης ἀπήγγειλεν ὥραιαν ἔμμετρον προσφώνησιν.

— Τὸ παρελθὸν Σάββατον 5 μ. μ. ἐγκαινιάσθησαν εἰς τὰ γραφεῖα τῶν «Παναθηναίων» αἱ φιλολογικαὶ ἡμερίδες. Ὁ κ. Ἰωάννης Πολέμης ἀνέγνωσε τὸ «Εἰκόνισμα» ἐν μέσῳ ἐκλεκτοῦ κύκλου λογίων καὶ καλλιτεχνῶν.

— Ἀπέβιωσεν ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας του ὁ Γεώργιος Κασδόνης, ἰδιοκτῆτης τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς Ἑστίας καὶ διευθυντὴς ἄλλοτε τοῦ περιοδικοῦ «Ἑστία». Ὁ Κασδόνης ἦτο τύπος φιλοκάλου καὶ φιλοπροδοῦ ἀνδρός, κατορθώσας εἰς μικρὸν σχετικῶς χρονικὸν διάστημα διὰ τῆς δραστηριότητος καὶ ἐπιμελείας του νὰ δώσῃ μεγίστην ὠθησιν εἰς τὸ βιβλίον ἐν Ἑλλάδι.

ΚΟΡΟΦΥΛΑΚΕΣ Εἰς ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ. Εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Βουδαπέστης φοιτοῦν καὶ φοιτήτριαι, ἀλλ' οἱ θερμότατοι οὐγγρικοὶ φοιτῆται φέρονται πρὸς αὐτὰς μὲ ἐλευθερίαν ὑπερβαίνουσαν τὰ ὅρια. Ὁ οὐγγρικός τύπος κατεκραύνωσε τοὺς σφρηγολοὺς ἀκαδημαϊκοὺς πολίτας, ἀλλ' οὗτοι δὲν κατέθεσαν τὰ ὄπλα, οὐδὲ μετέβαλον συμπεριφορὰν πρὸς τὰς νεαρὰς συναδέλφους των. Τότε ἐνεφανίσθησαν αἱ κοροφύλακες. Αἱ μητέρες πολλῶν φοιτητριῶν ἀπεφάσισαν νὰ ἐγγραφοῦν φοιτήτριαι, ὅπως συνοδεύουν τὰς κόρας των εἰς τὸ Πανεπιστήμιον καὶ ὑπερασπίσων αὐτὰς κατὰ πάσης ἐνοχλήσεως. Μία κυρία, τῆς ὁποίας ἡ κόρη εἶνε φοιτήτρια τῆς φιλοσοφίας, ἔκαμιν ἤδη τὴν ἀρχήν, καὶ τὸ ἀποφασιστικὸν διὰβημα τόσον κατεπτόησε τοὺς Πεσαταίους φοιτήτας, ὥστε ὑπεσχέθησαν νὰ φέρωνται τοῦ λοιποῦ κοσμίως.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἑλληνικά.

Ἐξεδόθησαν: **ΑΓΡΟΛΟΥΛΟΥΔΑ**, ὑπὸ Ἰω. Μάρτιου. Ἀθήναι, 1900. [Ἡ μικρὰ καὶ κομψὴ αὕτη ποιητικὴ συλλογὴ, τῆς ὁποίας προτάσσεται σύντομος πρόλογος τοῦ συνεργάτου ἡμῶν κ. Ἰωάννου Πολέμη ὑπὸ μορφήν ἐπιστολῆς πρὸς τὸν ποιητὴν, μὲ τὸν μετριόφρονα τίτλον τῆς δεῖκνυῖε τὴν μετριοφροσύνην τῶν αξιώσεών της. Οὔτε ρωμαλεὰ πτῆσις πρὸς τὰ ὑψηλά, οὔτε ἀριστοτεχνικὴ λάξευσις τοῦ στίχου, οὔτε ατομικὴ τις ἰδιοφυῆς συγχίνησις καὶ πλαστικότης ἐκφράσεως, χαρακτηρίζουσι τὰ ποιήματα ταῦτα. Ἀφελὴς εὐκρινεία, χαρίεσσα ἀδεξιότης, ἀτεχνος ἀλλ' αὐθόρμητος φυσικότης καὶ ἱερατικὸν τι ἄρωμα πίστεως διαπνεύουν τὴν τρυφερὰν αὐτὴν κόησιν].

— **ΠΑΛΙΕΣ ΑΓΑΠΕΣ**, (διηγήματα) ὑπὸ Ἀνδρέα Κορναβλίου.

— **ἘΘΝΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ**, (ἔτος 15'), ὑπὸ Κ. Φ. Σκόκου.

— **Η ΚΑΤΑ ΘΑΛΑΣΣΑΝ ΕΛΛΑΣ**, ὑπὸ Κωνσταντίνου Α. Δοσίου, ἀνθυποπλοίαρχου.

— **ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ**, ὑπὸ Δημητρίου Χ. Δανιήλ. (Βάρνα, 1900).

— **ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΝ ΑΛΜΥΡῶ ΦΙΛΑΡΧΑΙΟΥ Ἑταιρείας τῆς Θέρυος**. (τεῦχος Γ').

Ἀπὸ τὰ ξένα περιοδικά. — **Τὸ Κρητικὸν ζήτημα** ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ διεθνoῦς δικαίου [συνέχεια], ὑπὸ Γ. Στρέιτ. («Γενικὴ Ἐπιθεώρησις τοῦ Διεθνoῦς Δικαίου», Μάιος — Ἰούνιος 1900).

— **Ἕλληνες καὶ Βούλγαροι**, ὑπὸ Ἀλφρέδου Ραιμώ.

(«Ἐπιθεώρ. τῶν Δύο Κόσμων», 15 Σεπτεμβρ. 1900).

— **Νόμος περὶ ἐκδόσεως ἐν Ἑλλάδι**, ὑπὸ Μ. Σ. Κεπέδη. (Ἐν τῷ αὐτῷ περιοδικῷ καὶ τῷ αὐτῷ τεύχει).

— **Πανισλαμισμὸς καὶ ἐθνικισμὸς ἐν Ἀνατολῇ**, ὑπὸ Λουδοβίκου δὲ Κοριανσό. («Ὁ Ἀνταποκριτὴς», 25 Μαΐου).

— **Κρίσις τοῦ Ἰουβενάλιου περὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἀνατολιτῶν**, ὑπὸ Γ. Μπονασιέ. («Revue des Cours et des Conférences», 24 Μαΐου).

— **Νέα Ἱστορία Ἰουλιανοῦ τοῦ Ἀποστάτου**, ὑπὸ Η. Delorme. — **Ἀνάλοις τοῦ πρώτου τόμου τοῦ Ἰουλιανοῦ τοῦ Ἀποστάτου ὑπὸ Η. Ἀλλόρ.**

ΠΑΡΟΡΑΜΑ: Εἰς τὸ γ' τεῦχος ἐν σελίδι 105, ἀντὶ τοῦ Παρθενῶνος γράφει τῆς Ἀπτερου Νίκης.